

424

MÁSODIK
ÉVFOLYAM
EZERKILENC SZÁZKILENCVEN,
FEBRUÁR HUSZADIKA
ÁRA: TIZENÖT FORINT HÚSZ FILLÉR

8.

AZ ELÉGEDETLENEK LAPJA

A Házirend: jogtiprás-gyűjtemény

2. oldal

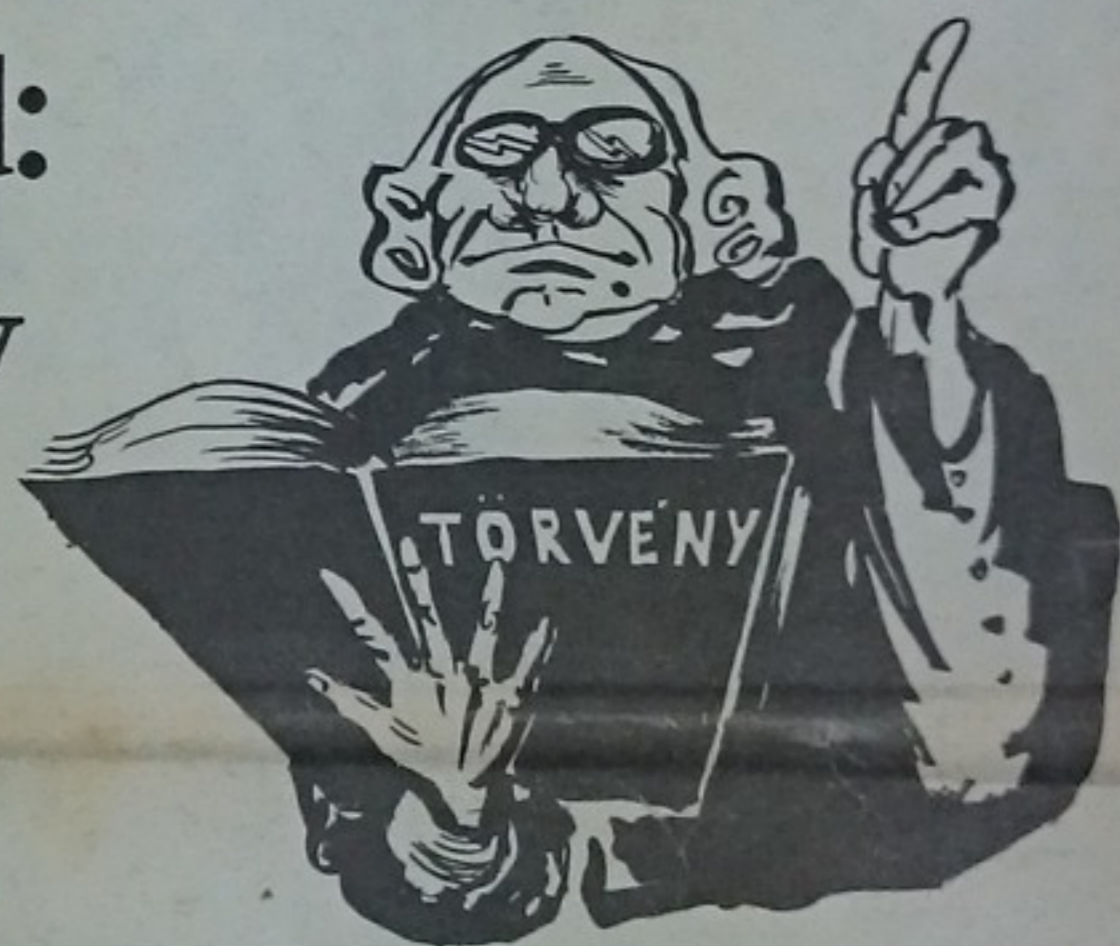
**A diplomához sem kell
az olvasni tudás!** 10. oldal

Bedöglött aknák
3. oldal

Munkatársunk a doppingoló sztár
vendége volt
16. oldal

**Seftelj
velünk!**
7. oldal

**Feró
menessze
Csehákot!**
5. oldal

Május elsején a Pecsában újra összeáll
a régi Karthágó

Jogtiprás-gyűjtő

Sulipályázat

Néhány hónapja a gyermekjogokról szóló kerekasztalbeszélgetésen mondta *Sári Lajos* iskolaigazgató: az iskolai házirendek legtöbbje kifejezetten jogtiprás-gyűjtemény. Igaza van? — Nézzünk utána! A 424 kéri, hogy küldjétek minél több érvényben levő iskolai házirendet, megtoldva egy kis indoklással: hol és miben sérti az emberi- és gyermekjogokat. Pályadíjat egyelőre nem írunk ki, mert annak felajánlóját is keressük. Bárki, aki a jogtiprás-gyűjtőknek felajánl valami tisztes pályadíjat, megkaphatja tőlünk a gyűjtés teljes eredményét. (Akinek kell, kérjük minél hamarabb jelentkezzen a szerkesztőségben!)

A már említett beszélgetésen *Boros László* szociológus azzal toldotta meg a fentieket, hogy a lakóházi-, üdülői-, kórházi házirendek semmivel sem maradnak el a jogfosztást illetően az iskolai házirendek mögött. Ezeket is szívesen összegyűjtenénk. (Ugyanolyan pályázaton, ahogy az iskolai házirendeket, s ugyanúgy keressük pályadíjfelajánlót is.)

Küldj egy kettőt!

A címet nem kell szó szerint venni, küldhetsz többet is. Az összeg inkább csak azt jelenti, hogy most, amikor az Iskolapolgár Alapítvány gazdaságilag katasztrofális helyzetben van, nemcsak a befolyó összeg számít. Fontos az is, hogy szerény (akár tíz, ötven, száz forint) adományával minél több tanuló, tanár, polgár jelezze: szükségesnek tartja azt, amit az Iskolapolgár Alapítvány támogat.

Szükség van a demonstrációra ebben az országban. Mert amíg a pártok kihalva a polgárok védtelenségét, milliárdokat költhetnek politikai haknikra, addig egy olyan alapítvány, mely a diákságnak a demokratikus közéletre, a saját dolgai intézésére való felkészítést támogatja, csendben tönkremehet. Az alapítvány körülbelül egymillió alaptőkéjét magánszemélyek, vállalatok, intézmények adták össze. Ebből eddig vagy félszáz iskolát, diákot, tanárt, helyi közösségfejlesztési kísérletet támogattak.

Ha nem lesznek új adományok, akkor nincs tovább. Pedig, ahogy az alapítvány ismertetőjében írják: „Hosszú időn át nálunk az emberek vagy becsületesek, vagy sikeresek lehettek, sohasem becsületesek és sikeresek. A jelenlegi helyzetben a radikálisan új mozzanat az, hogy létrejött az elvi lehetőség: egyidejűleg legyenek becsületesek és sikeresek. De ehhez más képességekre és készségekre van szükség.” De hol szerzik meg ezeket a képességeket? Hogy lesz a politikát ellenőrizni képes választópolgár az, akinek már az iskolában összetörik a gerincét? Hogy lesz ebből egy új ország, ha a polgárai a régié maradnak? Ha csak a „régimódon élést” tanulták meg?

Az Iskolapolgár Alapítvány nem ilyen költői kérdéseken töpreng, hanem az átalakulást segíti, amíg futja a pénzéből. Aki nyújtani akarja ezt az időt, az a postautalványra írja rá: Iskolapolgár, közéleti alapítvány, MNB 219-98351/44421-1510. (Az adóalapból levonható!)

Az ISKOLAPOLGÁR Közéleti Alapítvány címe: 2092 Budakeszi, Erkel u. 20. Telefon: 135-2322.

A Phralipe Cigány Művészeti Alapítvány támogatásban részesít minden cigány művészeti törekvést, különös tekintettel a cigány színházművészetre, irodalomra és képzőművészetre, valamint a cigány népművészetre. Az alapítvány a következő számlaszámon gyarapítható: MNB 218-98141 536-004412-1. Aki legalább egymillió forinttal járul hozzá az alapítványhoz, az egy-egy tagot küldhet a kuratóriumba.

Interrocker

Az új nagyváradi ifjúsági lapban, a Majomszigetben ROCKERKLUB alakításához keresnek segítséget a rockerek. Aki az eddig törvényen kívül helyezett rockertársaival kapcsolatot akar találni, keresse őket a nagyváradi szerkesztőség címen: MIDESZ „MAJOMSZIGET”, STR. LEONTIN SÁLAJAN 27. 3700 NAGYVÁRAD.

„Rajtunk már csak mi segíthetünk!”

Az Új Nemzedék a „diófaültetők” politikai mozgalma. Azoké, akiknek elégük van abból, hogy régi és új hatalmasok egymással vetélkedve zabálják fel a jövőt. Nem a sajátjukat, hanem a miénket, a fiatalokét.

Mitől tők más az Új Nemzedék? — Lássuk, mit ír a mozgalomról néhány alapító: „Ti értitek ezt a világot? Az értetlenségem mellett sokszor rosszul is érzem magam. Miközben egy általunk zömében meg sem élt hazug kort akartunk szétörni, iszonyatosra duzzadt a békétlenség, a régi hazugságokat újak váltják föl. Úgy néz ki, mintha a magyar társadalmat a pártok küzdelme változtatná meg. Én ezt nem hiszem. A demokratikusan működő és egymással versengő pártok ugyan fontosak, de nem belőlük, hanem belőlünk áll a világ. De az új társadalmi megszerveződéshez belső békére, magya-magyar kiegyezésre lenne szükség. Azt hiszem, hogy az emberek többsége ezt kívánja. A pártok — mert önérdékük ezt diktálja — a köztünk meglévő különbségeket a végtelenségig kiélezik, ha kell túllépve az emberi tisztesség határait is.” (*Gyurcsány Ferenc*)

„Nem kívánok semmilyen pártnak tagja lenni, egyelőre. Nem érzem tisztázottnak szerepüket, programjukat, vezetőik alkalmasságát a hatalom gyakorlásához.

A fentiek azonban nem jelentik azt, hogy nem kívánok szerepet vállalni valamilyen szinten közöttük jövőnk formálásában. Teszem ezt elsősorban hivatásszerűen (legalábbis remélem) mint középiskolai tanár, továbbá mint egy olyan szellemi alkotóműhely tagja, amely az oktatás és nevelés aktuális gondjaival foglalkozik. E kialakulóban lévő szervezet tagjaként is azon kívánok munkálkodni, hogy a jövő iskolája emberibb, gyerek-központúbb legyen.

Emellett az hozott az Új Nemzedékbe, hogy olyan szervezetként jegyzi magát, amely meg kívánja változtatni a „jövöellenes” jelent, megszabadulva azoktól a béklyóktól, amelyek korábban akadályozták hasonló szellemű, jellegű szervezet létrehozását, kialakulását. Úgy gondolom, rendkívüli a felelősségünk abban, hogyan élnek majd a gyermekeink, unokáink! Nemcsak deklarációk és frázisok szintjén.” (*Becz György*)

„Helyzetünk rossz, fenyegető és kilátástalan. Nincs perspektíva sem nekünk, sem a ma születetteknek. Bennünket is, őket is még meg akarnak oldani, mint a lakáskérdést vagy a gazdasági kérdést. De mi már nem akarunk olyan holnapot, amely a ma nélkülünk hozott döntések következménye. Mi, az Új Nemzedék, azokkal tartunk, akiknek már ma is fontos a jövő.

Az Új Nemzedék a szívünkkel és eszünkkel is vállalható célok elérésére alakult állampolgári csoportosulásokot és ezek hálózatát jelenti. Célunk a helyi közélet fejlesztése, melyhez a fejlett, demokratikus országokban már létező önkormányzati tapasztalatokat veszünk át és adaptálunk a hazai, helyi viszonyokra.

Mi, az Új Nemzedék, a társadalom radikális humanizálását sürgetjük. Csoportjaink a hatékony és emberközpontú együttműködési kultúrának hordozói és terjesztői saját környezetünkben.

Mi egészen más társadalmat, mi egészen más jövőt akarunk utódainkra hagyni, mint amilyent örököltünk.

Ezt nem szemrehányásként mondjuk. Csak éppen bejelentjük, hogy bármilyen is ez az örökség — most már birtokba vesszük, és úgy formáljuk, hogy az valóban egy ÚJ NEMZEDÉK jövője lehessen.” (*Egerszegi Andrea*)

*
Információ és belépési nyilatkozat: „ÚJ NEMZEDÉK” Iroda, Szentiványi Ildikó. Cím: 1092 Budapest, Ráday u. 49. I/8. tel: 137-9822.

Testvériség

(Phralipe)

Osztóján Bélák mintha csak provokálni akarnák a sorsot: az évet lapindítással kezdték, ráadásul „irodalmi és közéleti” folyóirattal, mindezek tetejébe ott van még a cím is: Phralipe (testvériség). Ez a szó mostanság magyarul se túl kapós, nemhogy cigányul.

Kultúra és testvériség Nagyon is közös sors szabatik nekik a kor Magyarországnak. „Szép múltú fogalmak, becses fogalmak, csak nem időszerűek.” Mostanában valahogy mindig ellentétparba rendeződnek egy másik szép szóval, a kenyérrel. Az én kenyéremmel, a te kenyéreddel, az ő kenyérével, mindig azéval, akinek a pofáját éppen be kell fogni.

Kultúra és testvériség. „Szép jövő elé néznek, csak kicsit ki kell böjtölni, hogy majd amikor már jobban megy, megint megengedhessük magunknak.” A legvégű kirabolható tartalékok. Ha újratemelésük elmarad, nem állnak le az üzemek, nem lesz energiakorlátozás, nem szakadnak le a hidak, nem ájulnak el az éhségtől a gyárkapuk előtt, nem buktatnak kormányt, csak valahogy szétrohad az

egész. Az pusztul el, amitől egy nép levette magáról hülyébbnél hülyébb rezsimet, újra tudja kezdeni. (S ki meri állítani, hogy erre a képességre nem lesz szükség holnap, holnapután?)
Kultúra és testvériség. Nélkületek se szabadság, se egyenlőség.

*
A Phralipe első számában — többek között — megszólal: Faludy György, Csalog Zolt, Győri Péter, Bari Károly, Zsigó Jenő, Szécsi Magda, Michael Stewart, Osztóján Béla és Tamás Gáspár Miklós. Az utóbbi, egy kérdésre adott válaszában — ha áttételesen is, de — megindokolja, hogy dacára az üzleti megfontolásoknak mi az, ami a Phralipe folyóirat elindítása mellett szól.

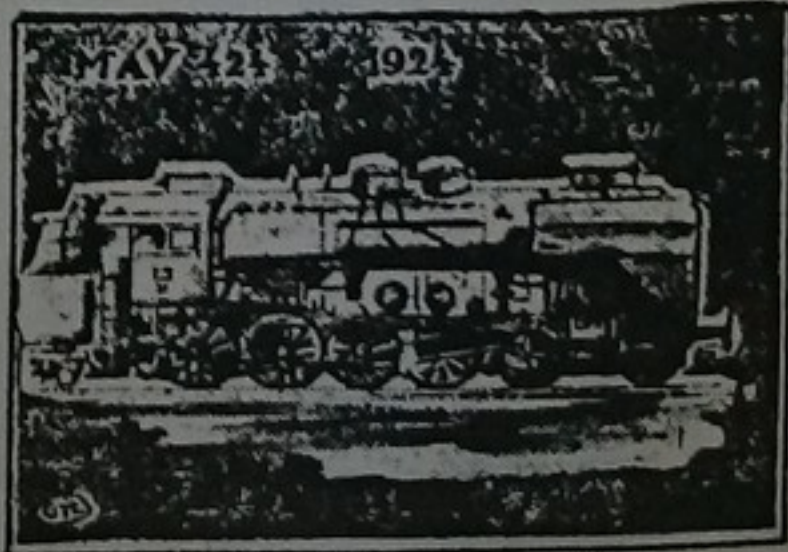
Tamás Gáspár Miklós: „A kulcskérdés az oktatási rendszer. A kormány képviselőinek és a cigányság képviselőinek össze kell ülniük, hogy megnézzék, hogyan és milyen iskolai és képzési programokat lehetne kidolgozni és rövid időn belül beindítani. Egy háttérbe szorított kisebbség számára a tanulás az egyetlen

eredményes fölfelé vezető stratégia — legyen szó akár asszimilációs, akár szeparációs fejlődésről — hiszen az államnak mindkettőt, az identitást erősítő és az asszimilációs törekvéseket is támogatnia kell aszerint, hogy ki, melyik úton akar járni. Ismétlem, az európai tapasztalatok szerint a tanulás az egyetlen eredményes stratégiája a felfelé törekvő csoportnak. Nézd meg a bevándorló, később érkezett kisebbségeket szerte Európában.

A másik döntő fontosságú kérdés, hogy léreéjőjön az elkövetkezendő 10-15 évben egy erős cigány értelmiségi mag és — szélesebben — a cigány középosztálynak legalább a kezdeményei. Addig ugyanis majdhogynem reménytelennek tartom, hogy a cigányság helyzete a társadalomban jelentősen megjavuljon, amíg nincs egy stabil cigány középosztály, amely a cigányság érdekvédelmét hordozná. Soha a történelemben háttérbe szorított, megkülönböztetett szegények hatásosan az érdekeiket képviselni nem tudták. Az pedig, hogy másik képviselők

az érdekeiket, egy demokráciában aggályos, hiszen ez nyilvánvalóan azzal járna, hogy kiterjesztenénk — nem is tehetvén mást — a saját preferenciáinkat a cigányságra.”

*
A folyóirat szerkesztősége: 1068 Budapest, Felső Erdő sor 16-18. I. 13. Telefon: 121-4913. Szerkesztőségi órák: minden hónap első és harmadik csütörtökén 15-18 óráig.

MEGDÖGLÖTTEK AZ AKNÁK?

1971 májusában mutatta be az akkor még a Nemzeti Színház kamaraszínházaként működő Katona József Színház, Csurka István: Döglött aknák című komédiáját. Fergeteges sikerrel. Nemrég a körülbelül háromszázötvenedik előadás 1982-ben készült felvételét sugározta a televízió. Napokkal ezelőtt kezdte a darab némileg újraírt változatát játszani a Nemzeti Színház mostani kamaraszínháza, a Várszínház. Három előadás, három különböző élmény.

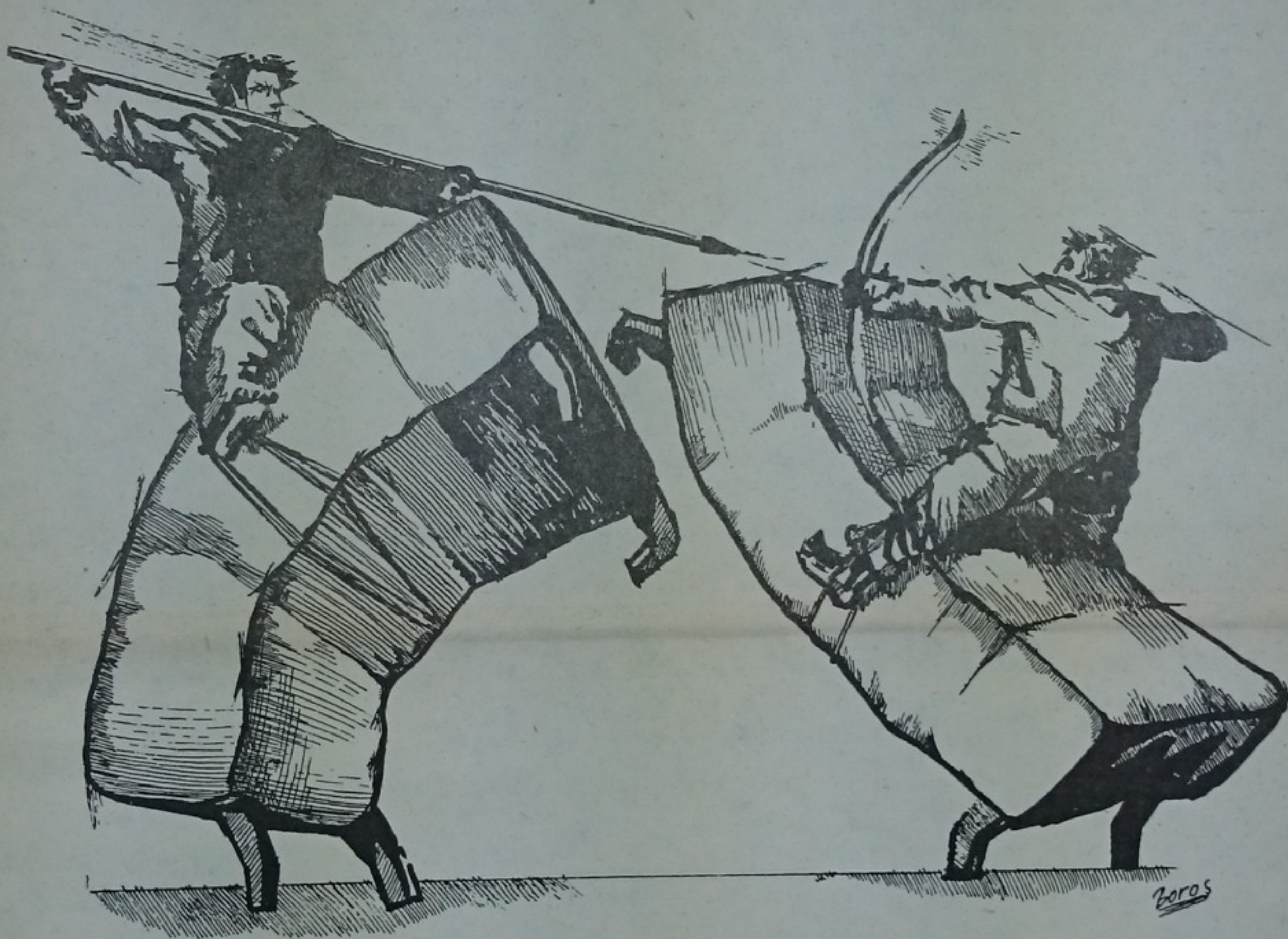
Egy epizód az előadásokból: A második részben Moór Jenő, az örök kispolgár, az állandóan vesztes, de mindig valahol a felszínen megkapaszkodó kórházi roncs (Major Tamás) megtudja fiától, hogy az feleségül vette Zsókat (Zolnay Zsuzsa), az ő ellenségének, a volt de már lecsúszott pártból is kizárt kommunista ká-

zított mégis minőségi különbség van. A három előadás között is. Ma már mindenki úgy emlékezik a hetvenes évek elejére, hogy a prágai bevunálás és a reformok megtorpanása miatt hangulati mélyponton volt az ország. Igaz lehet ez egy rétegre, nem vitatom, én azonban nem így emlékszem. Csurka darabja sem erről szól. Ekkor legalább hétmillióan optimisták voltunk, szellemi nyitást, anyagi gyarapodást és a múlt örökségétől való megszabadulás katarziszt éltek át. A létezőt nem megszüntetni akartuk, hanem javítani, szebbé, jobba, emberibbé tenni. Ezt a történelmi optimizmust sugározta a Döglött aknák előadása is. A főszereplők ismerős karakterek voltak. Köztünk jártak az 1949-ben államosított kiskereskedők, bérlők, vállalkozók gyűlölték a rendszert, mely kifosztotta őket,

hogy vagy — immár — történelmi színműként kell kezelni a darabot vagy át kell írni. Sajnos az utóbbi mellett döntöttek. A két főhős személyes (vélt) konfliktusának időpontját Csurka átirta 1956-ra, a játék jelenidejét pedig napjainkra. Az eredmény katasztrofális, az alapkonfliktus nem működik. (A döntésre mentség lehetne, hogy a jelenből a játszó személyek életkora nem engedi a 45-ös múltat. Ezt a zavart nem sikerült kiküszöbölni. Jóindulattal elfogadom Haumannt maszk nélkül, mondjuk 55 évesnek. Hogy kaphatott akkor pengőben hozományt? 5 évesen nősült, és 56-ban, mondjuk 21 évesen már túl államosításon, kitelepítésen bujdosolt volna? A nála fiatalabb Paál-Reviczki Gábor, 56-ban, 12 évesen leszerelt ÁVO-s lett volna?) Az igazi baj, hogy nem ezek

látványos lábrázás ellenére az edényből nem fröcsög semmi. A krémes sajnos valódi volt.

A színészek teljesítménye nagy csalódás. Nem akarom én hasonlítani őket szerepbéli elődeikhez, hiszen a csalódás oka semmiképpen sem a képességek, tehetségek különbözősége. Láttam én ezt a darabot tizenöt éve Békéscsabán feledhető képességű szereplőkkel és remekül szórakoztam. Igen jó színész Haumann, és igaz, hogy nem erre a szerepre való, de nagyszerű tehetség Reviczki is. Mégis kínlódnak: Haumann bemutatót tart gazdag technikai repertoárjából, de ahogy halad előre a történet, egyre üresebb, egyre manírosabb, egyre inkább csak táncolja és énekl, kívülről ábrázolja szituációit, azaz szórakoztat. Reviczki „dekkol”, biztonságosan lebonyolítja a

dernek, a szintén kórházi roncs Paál Jenőnek (Kállai Ferenc) volt szeretőjét. Felháborodása határtalan. Egy előző beszélgetésből tudjuk, hogy halálosan éhes és fél, hogy még napokig nem jut enni-valóhoz. Az érkező Zsóka kezében van két becsomagolt krémes. Moór lecsap a krémesekre, vadul enni kezd.

1971-ben a színészi csúcsformában lévő Major fantasztikus cirkuszt rendez. Egyszerre ordít és eszik, fröcsög belőle a krémes, egyszerre boldog, mert ehét és őrzöng az öt megalázó helyzettől. A krémeseiből kiszámíthatatlanul jut a színpad minden sarkába. Óriási bohócszám.

1982-ben, Major tizenegy évvel öregebb, beteg szeme miatt minden fizikai erőfeszítéstől óvnia kell magát, egész alakítása elegánsan visszafogott. A krémes jelenetben felháborodásában nem jut szóhoz, csak gesztikulálni tud. Egyik gesztusa következtében a kezében tartott krémes szétfröccsen. Gondosan ügyel rá, hogy partnere zakójára menjen. 1990-ben is a felháborodott és éhes Moór Jenő (Haumann Péter) kezébe kerül a krémes. Éhségét feledve dühében fia képébe vágja, aki szerencsére szemüveges, így három perc alatt, ahelyett, hogy játszana a színpadon, meg tudja tisztítani magát.

A közönség mindhárom esetben felszabadultan nevet. A háromféle humor kö-

de ünnepezték a hetvenes évek adta új esélyt, a „maszkevilág” feltámadását. Csakhát: megöregedtek, már semmire sem volt esélyük. Lettek volna ők robbanó aknák is, de már (még?) dőlögtek volna.

Paál figuráján viszont boldogan nevetünk, lecsúsztatása fölött jogos volt a káröröm. Biztosan hittük, hogy sztálinistáknak már nem lehet szerepük életünkben. Főlényesen lekezeltek őket. Névezve a régi előadást, új elemként került a játékba 1990, vagyis az a pillanat, melynek szemüvegén át most nézzük a művet. 1971 is történelmi múlt már. Tapasztalatunk van arról, hogy a sztálinisták helyett posztstálinisták nyomorítottak akkor is, amikor sokan úgy véltük, hogy minden rendben van, minden ránk leselkedő veszély immár dögölt. Valamit ebből megérezhetett a két zseniális színész is: a bemutató óta 1982-ig, megbillentek a darab erőviszonyai. Major fizikai állapota nem magyarázza Kállai fantasztikus kiszínesedését. Véleményem szerint érzékelték ők a Moór féle mindig ügyes kisember történelmi eljelentéktelenedését és a Paál-félék más alakban való továbbélését. Gazdagodott napi tapasztalataiktól a mű. Keserűen megmosolyoghattunk tíz év előtti naivitásunkat, alaptalan optimizmusunkat. Jól érezték a mostani felújítás eltervezői,

napjaink dögölt aknái, nem ezek a történelmileg meghaladott, de még köztünk ágáló roncsok, nem ezektől kell szabadulni. „Baloldali fordulatban már nem a maguknak fegyverrel szeretőt szerző bunkó káderek, hanem sokkal magasabban kvalifikált vezetők reménykednek, a más irányú fordulatot sem a lángossütőért ácsingózó balekok sürgetik. Ezekkel a darabbéli figurákkal ma nincs dolgunk, még naiv 1970-es történelmi optimizmus mellett sem. Hogy a két figura 56-os előélete lapos, kibogozhatatlan? Ehhez képest csak dramaturgiai hiba. Az viszont történelmileg érthetetlen, hogy Paál népitáncosként az országba csempészett szovjet katonákat emlegeti megmentőiként.

Az idej felújítást az akkori előadás remek játék mestere, Iglódi István rendezte. Szellemi jelenlétét nem érzékelttem, játékmesteri jelenlétre nemigen volt szükség, hiszen a díszlet, a jelmez, a kellékek azonosak a húsz év előttivel. Járások, akciók változatlanok, ugyanazt a korreográfiát járják az új színészek, mint a régiek. Egyetlenegy új játékeleményt fedeztem fel: Haumann az első felvonásban belepil egy műanyag „kacsába”, aztán kezében a vizeletes edénnyel a másik ágyhoz meg és gesztikulálni kezd. Az eszközeiben mindvégig naturalista előadáson a vizelest követő

színészi alkatától idegen szerepet. Sajnálom, hogy erőfeszítéseiket nem tudom jobb szavakkal illetni, nem őket hibáztatom. A feladat hibás, az írott anyag zavarait a színész sínyli meg most is, mint mindig. Míg élt Csurka darabja, addig elronthatatlan volt, és kiemelkedő színészi bravúrokra adott alkalmat, most holt-tá kozmetikázott állapotában nem ad esélyt színészeinek.

A színház is igénytelen vállalkozásában. A díszlet rossz minőségű anyagokból készült, elméretezett, a mellékszereplők (Sára Bernadette kivételével) a színpadképtelenség hatásait súrolják. Az ösbemutatón például az ápolónő kis szerepét az akkor már filmfőszerepeken túllévő Bányási Ildikó játszotta. A szerepet most egy Pap Györgyi nevű hölgy játssza. Meg ne haragudjon érte, nem tudom kicsoda, de színpadi gyakorlatot nemigen árul el.

A Döglött aknák eredeti állapotában a magyar irodalomtörténet része hosszú időre, az 1971-es bemutató a magyar színháztörténeté. Ez a felújított változata, tagadhatatlan közönségikere ellenére, remélem a Nemzeti Színház repertoárjának sem sokáig lesz része.

Nagy András László

Hívd Helsinkit!

— mielőtt falhoz csapod a kisdedet —

Helena Miller finn. A Mannerheim Gyermekvédő Egyesület titkára. Tagja a gyermekotthonok nemzetközi szervezetének (FICE). Az Országos Gyermekvédő Liga meghívására február elején Magyarországon tartózkodott. Ez alkalomból a 424 exkluzív interjút kért tőle.

— Magyarországon jártában nyilván összeveti a finn és a magyar gyermekvédelmet. Milyenek a benyomásai?

— Azt hiszem nem nagyon lehet hasonlítani és nemcsak a földrajzi különbözőség miatt. Mozgalmunk a huszas években gyökerezik, amikor a Finn Függetlenség első éveiben még a gyermekek és családok legalapvetőbb szükségleteit sem tudták kielégíteni. Épp véget ért a polgárháború, a helyzet nagyon hasonlított a mai úgynevezett „fejlődő” országok helyzetére: magas csecsemőhalálozás, alultápláltság, rossz lakásviszonyok... Az egyesület ezen gondok leküzdésére, enyhítésére alakult meg, s első nagy sikereit az egészségügy területén érte el. Mi kezdtük meg 1921-ben az első ápolónőképzést Finnországban. Az 1920-as években megkezdtük az anya- és gyermekgondozó klinikai hálózat kiépítését, s a harmincas években már családsegítő és tanácsadó szolgálatunk is megalakult. Ez az örökség ma az egyik alappillére a finn jóléti társadalomnak.

A továbbiakban a megelőző munkára fektettük a fő hangsúlyt. Helyi kis szervezeteket hoztunk létre, ahol a családnéveléstől a bentlakásos óvodáig mindent megtalálhatunk. Az 1970-es évekre Finnország a gyors városiasodás útjára lépett. A hihetetlenül gyors gazdasági fejlődés megbontotta a falu és város egyensúlyát, s egyre több finn kényszerült városi polgárrá válni, ami sok nehézséget okozott. E családok elvesztették a közösség biz-

tonságos háttérét, és teljesen idegen környezetbe csöppentek. Az ország gazdaságilag rendbe jött, de a családok bajba kerültek.

Hála rugalmas szervezetünknek, az egyesület képes azonnal reagálni a felmerülő új problémákra. A gyors reagálás képessége a kis helyi szervezetek létének köszönhető, amelyek azonnal érzékelik a bajt.

Másik nagy eredményünk a „pótmamáképzés”. Évente több, mint 10.000 diákot oktattunk, akik a tanfolyam után a kisebbeket segítik, tanítják — mintha nővéreik vagy bátyjaik lennének.

Egy másik népszerű szolgáltatásunk a telefonsegélynyújtás, mely a magány és a családi problémák esetére nyújthat segítséget a gyermekeknek. Tavaly harmincezer gyerek hívott bennünket. Van szülők segély vonala is. Mielőtt az anya falhoz vágná ordító csecsemőjét, telefonálhat nekünk.

Négy ifjúsági programunk van. Az általános iskolai tananyag részeként tanítják — szervezetünk kezdeményezésére — hogyan boldoguljunk embertársainkkal. Miként próbáljanak együttélni, hogyan és mikor legyenek toleránsak a mássággal szemben. A következőt magunk között úgy hívjuk: a belső tartalom fejlesztése. Pszichológusok, rendőrök, szociális munkások együtt foglalkoznak olyan 12-16 éves kamaszokkal, akik már kapcsolatba kerültek a rendőrséggel. Az ő helyzetük megoldásában szorosan

együttműködünk a családdal, a szülőkkel és a gyerek környezetében élő felnőttekkel, gyerekekkel.

Olyan helyeken, ahol a munkanélküliség várható vagy már gondot is okoz, működtetünk olyan csoportokat, akik kizökönt a munkanélkülieket a beletörődésből. A csoportok feladata az is, hogy megszervezzék az átképzésüket, tanfolyamokat hozzanak létre, és segítsék a munkahely keresést. Működik még hagyományos tanácsadó szolgálat a nevelési problémákkal küszködő szülők számára. Többet foglalkozunk lelkiügyekkel, mint Önök, sajnos. Mi a gyermekes családok megélhetését csak kevésbé tudjuk befolyásolni:

— Ebből arra következtet, hogy nálunk több pénz jut a gyermekvédelemre?

— Igen. Úgy tűnik a számokból.

— Miből finanszírozzák az Önök szervezetét?

— A huszas években még munkatársaink járták a falvakat és próbálták rábírní az asszonyokat, hogy kössenek harisnyát, amit aztán pénzzé tettek és befizették a Gyermek Liga javára. Ma is kapunk adományokat, amit befektetünk, a nyereséget pedig felhasználjuk. A lottó állami monopólium, nyereségének húsz százaléka az államkasszáé, a maradék nyolcvan százalékot pedig felosztják kultúrára, sportra, egészségügyre, és természetesen ebből kapunk a gyermekvédelemre is. A lakóhelyi működéshez szükséges anyagiak pénzügyületekből származnak. A helyi tanács megvásárolhatja a gyermekliga szolgáltatásait. Ha mondjuk a gyermekligának van azon a helyen óvodája, a tanácsnak meg nincs, akkor fizet az óvodáért nekünk, illetve a helyi szerve-

zetnek. Munkánkban az a kulcs, hogy meg kell találni a megfelelő embert a különböző hivatalokban és gazdálkodó szervezeteknél. Azokat, akik hajlandóak segíteni a munkánkat és nyereségükből áldoznak céljainkért. Például a szakemberek munkaidőben végzik el a gyermekvédő liga számára a szakértői munkát. Így vagy csak minimális díjazást kell adnunk a szakértőnek, vagy egyáltalán nem fizetünk.

— Szavaiból úgy tűnik, hogy Önöknél a gyermekvédelem az családvédelem.

— Ha egy gyereken akarunk segíteni, akkor elsősorban a családon kell segíteni. Gyereket legvégső esetben emelünk ki a családból.

— Mit tesznek a csavargó, otthonról elszökött kamaszokkal?

— Számuk rendkívül alacsony. Olyannyira, hogy szervezetünk nem is foglalkozik velük. Azok, akik a szülői házról ily módon akarnak leválni, jórészt tudják, hogy miért így, és hogyan tovább.

— Miként alakul a leánygyermek sorsa? Nálunk a fiatalok leánygyermekétől — ha nincs mögöttük család — elveszik a csecsemőt. Magyarországon csupán két olyan intézményről tudok, ahol megbízhatnak az anyákban és próbálják velük neveltetni a saját csecsemőjüket.

— Nem akarom minősíteni az Ön által elmondottakat. Finnországban ha egy leánygyermek megszüli a csecsemőjét és nevelni is szeretné, akkor az egészségügyi gépezet azon fáradozik, hogy segítse a gyermekével mielőbb lakáshoz és munkához juttatni. Ezekben az esetekben a nem hivatalos segítség is jóval nagyobb.

Danó Anna

New York-i hajléktalanháború

GRAND CENTRAL STATION = DÉLI PÁLYAUDVAR?

Valószínű, hogy megint állig fölfegyvertett rendőrök verik szét a New York-i hajléktalanokat. A demokrácia fellegetvénak metróüzemeltető vállalata ugyanis följújtani készül legnagyobb állomásának, a Grand Central Stationnak várótermét,

amely az ottani hajléktalanok egyik legnépszerűbb menedékhelye. S tavaly ősszel már kiplakátozták a váróteremben, hogy tilos a dohányzás, a szeszesitalfogyasztás és a padokon aludni. Egyelőre tehát „békés” hadüzenet ez, mint amilyen a MÁV-é volt, amikor elrendelte pályaudvarainak éjszakai bezárását.

A hajléktalanügy hasonló megoldására az USA-ban azonban vajmi kevés a remény. A hajléktalanok és a hatóságok között ugyanis pattanásig feszült a helyzet, amióta a New York-i Tompkins Square Park „bádóvárosából” kiűzték a nyomorgókat. A park tavaly júliusig biztos menedéket nyújtott többszáz lakásnélkülinek, akik nemcsak sátrakat vertek föl, hanem bádó- és fabódékat is tákoltak. Júliusban viszont egy villámakció során „börnyakúak” (elitalakulatok) és gumibotos-sisakos rendőrök csaptak le a negyedre. A rendőrök válogatás nélkül

verték szét a tömeget, hajléktalanokat, tüntetőket, utcai járókelőket, újságírókat egyaránt, s megverték Allen Ginsberget is. (A tüntetés során persze a transzparensek is előkerültek, s az egyikén ez állt: *Tompkins Square = Tienanmen*

tér...) A kárvallottak perelik ugyan a hatóságokat, de az ottani hajléktalanok helyzete nem változik. Az érdekükben föllépő szervezetek — például az Országos Szövetség a Hajléktalanokért, vagy a Project Reachout (szociális munkásokból álló) bizottság — menedékhelyeket, ingyenkonyhákat létesítenek, tüntetéseket szerveznek, de mindez nagyon kevés. Az USA-ban ugyanis hárommillió embernek

nincsen fedél a feje fölött, a menhelyeken pedig — ahová a hajléktalanok többsége nem szívesen megy — farkastörvények uralkodnak: bármikor rablótámadás vagy nemi erőszak érheti a bentlévőt. Tavaly októberben pedig két-

százötvenezer ember tüntetett Washingtonban a Capitolium előtt, s ötvenezer aláírással levelet küldtek Bush elnöknek és a honatyáknak is. A levélben azt követelték a hajléktalanok, hogy a kormány tartsa be választási ígéreteit; szüntesse meg Reagan elnök szociális „örökségét” (az ő idejében alakultak ki a katasztrofális lakásállapotok). A hajléktalanok szervezeteinek vezetői azonban már azt is eredménynek tartják, hogy a kormány elhiszi, hogy vannak hajléktalanok. Eddig ugyanis azt állították, hogy csak a sajtó találta ki a hajléktalanügyet...

(Forrás az osztrák Profil c. hetilap)

J. K. S.

**Fiatal, szellem-
dús és bull-
dogtermészetű
managert ke-
res a 424 szer-
kesztősége.**

**Feladata első-
sorban a sa-
ját
terjesztőháló-
zat felállítása.**

**A meló nagy,
a díjazás ered-
mény szerint.**

**Érdeklődni a
114-0840-es és
133-5950-es te-
lefonszámokon
a 21-25-ös és
a 21-79-es mel-
lékeken.**

NEM NEM ZETISÉG

Várhatóan az Országgyűlés február végi ülészakán terjesztik be a nemzetiségekről és etnikumokról szóló törvény tervezetét. A törvény — legálábbis a tervezői szerint — sokkal nagyobb szabadságot ad a nemzetiségeknek, mint az eddigi alkotmányos, néhány soros „Jogrögzítés”. Önkormányzati, öngazgatási, s még jónéhány olyan jog, amit még a nyugati demokráciák törvényei sem adnak meg. Egy kérdésben azonban — a parlamenti képviselői helyek számában — úgy tűnik: legföljebb csak eddigi pozícióikat őrizhetik meg a nemzeti kisebbségek. Ezt is csak akkor, ha a mostani honatyák hozzájárulnak ahhoz, hogy az új Országgyűlés „behívja” a nemzetiségek és etnikumok képviselőit. Erről beszélgettem Dr. Mándity Marinnal, a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetségének főtítkárával.

— *Eredménynek tartja-e azt, ha eddigi képviselői helyeiket megtarthatják az új Házban?*

— December végéig biztos voltam abban, hogy nem lehet kérdéses a nemzetiségek képviselete az új Parlamentben. Ekkor azonban a Belügyminisztérium szervezett egy találkozót a pártok képviselőivel, ahol mondandójukkal sikerült megdöbbenniük. Fogalmuk sem volt arról, hogy megoldott-e a nemzetiségi kérdés azzal, hogy „díszképviselőink” (behívottak) vannak az Országgyűlésben. A pártok képviselői azt sem tudták, hogy van-e egyáltalán nemzetiségi iskola az országban... A tavaly ősszel módosított Alkotmány volt véleményük kiindulópontja; az az Alkotmány, ami — a régivel ellentétben — nem biztosítja, csak rögzíti (magyarul: lehetővé teszi) a nemzetiségi jogok gyakorlását... Akkor mondtam el nekik, hogy a valamikori ötven délszláv iskola helyett ma már csak három működik; hogy a televízióban még mindig csak huszonötperces műsorunk van, s nem vagyunk részei a tömegtájékoztatásnak; hogy a nemzetiségi települések tanácsainak csak az egytizede tart a nemzetiségi nyelvet is beszélő tisztviselőt; és sorolhatnám tovább. Nos, ehhez képest eredménynek

tartom, hogy képviselőinket behívják az új Országgyűlésbe.

A másik része a dolognak az, hogy nem az országgyűlési képviseletünk a legégetőbb kérdés, hanem az előbb felsorolt hiányosságok megszüntetése. A nemzetiségi képviseletet azok a képviselők is kiegészíthetik, akiket ugyan a pártok indítanak vagy országos listán vannak; de vagy nemzetiségiük ők maguk is, vagy pedig elfogadják a „behívott” képviselőink véleményét.

— *Eddig nem ez volt jellemző...*

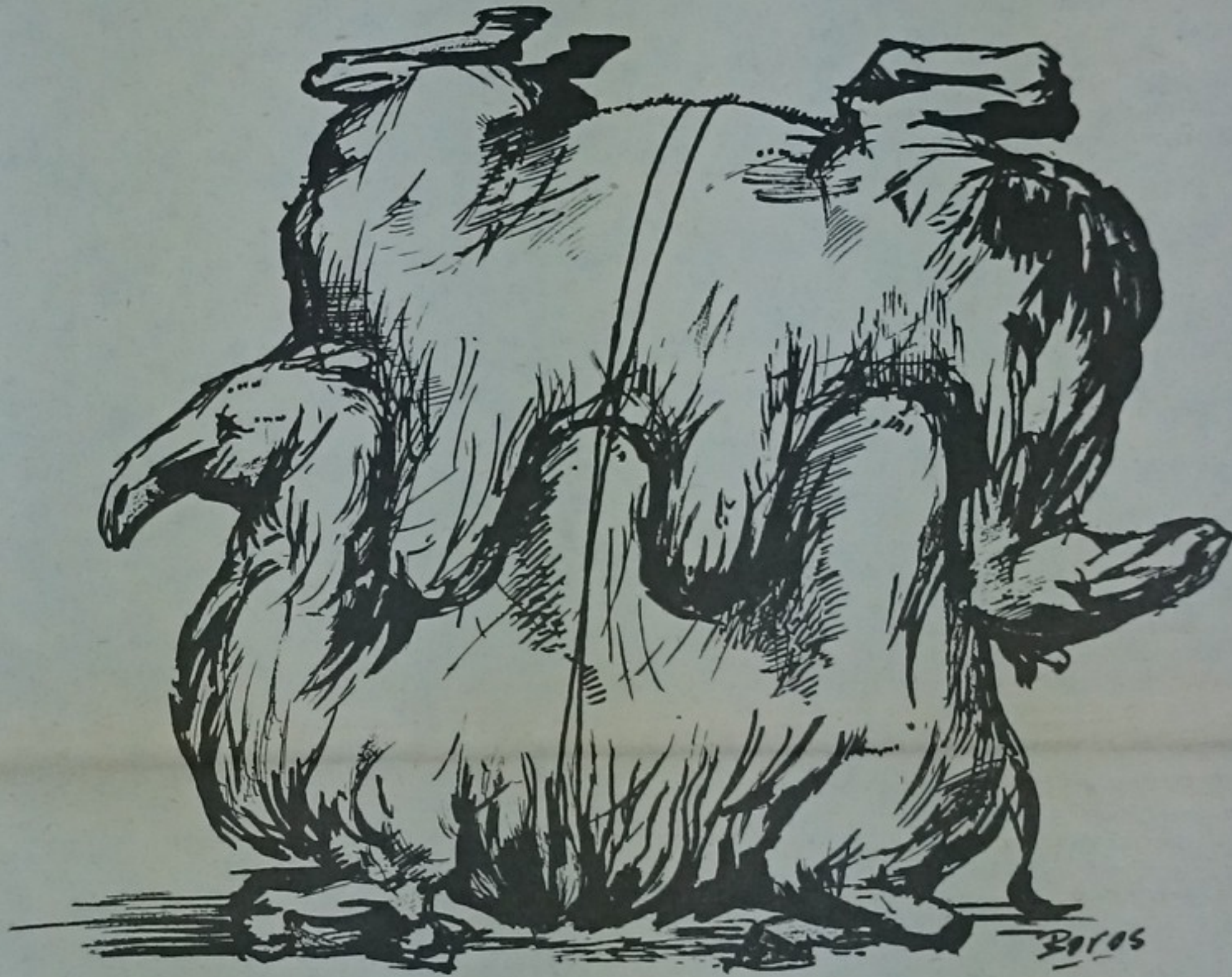
— Ez igaz, s én is csak reménykedni tudok a képviselők belátásában, hogy

fontosnak tartják hátrányaink megszüntetését. Ez egyébként akkor is probléma lenne, ha mint „államalkotók” egyúttal „Parlament-alkotók” is lennének, tehát részarányosan, a képviselői helyek egyötödét kapnánk meg. De erre már csak azért sincs lehetőség, mert az országban sehol nincsen egy helyen hatvanezer nemzetiségi, hogy arról a területről választott képviselőt tudjanak küldeni a Parlamentbe. Szétszóródva élünk...

— *Amikor leültek tárgyalni a pártokkal, akkor eddig még nem tapasztalt*

egység, közös akarat alakult ki a különböző nemzetiségek és etnikumok között. Megmarad-e ez az egység akkor is, amikor már az önkormányzati és öngazgatási jogokat gyakorolni? Hogyan lehet úgy „önrendelkezni” több évtizedes „gyámság” után, hogy a pártokkal és társadalmi szervezetekkel szétforgácsolódott a társadalom?

— Egyelőre csak a nemzetiségi szervezetek adhatják azt a bázist, amire épülve megszerveződhetnek az önkormányzatok. Amennyiben minden településen megalakulnak a nemzetiségi szervezetek, akkor van esély arra, hogy az itt összejött emberek és a szellemi tőke alapja legyen az önkormányzatoknak. S az egység megmaradhat a nemzetiségi szervezetek között, mert az egy településen élő nemzetiségeknek eddig sem volt bajuk egymással, békében éltek. A politikai harcokat, mesterségesen fölszított nemzetiségi villongásokat sosem az évszázadok óta együtt élő közösségek kezdik el...
J. Kiss S.

Feró, az elnökjelölt

„Menessze Csehákot!”

Elindult a választópolgárok levéláradata. Jönnek a programot firtató kérdések. Nagy Feró ezek közül válaszol néhányra.

— *„Mit tenne Ön konkrétan annak érdekében, hogy Magyarországon ne legyen munkanélküliség?”*

— Semmit! Eddig nem volt munkanélküliség és nézzünk körül, hova jutottunk. Tele van az ország munkaidőben sétálgatókkal, pimasz titkárnokkal, hivatalnokokkal, az üzletekben nap mint nap becsapnak bennünket. Ha lesz néhány ezer munkanélküli, aki mindennap kopogtatna munkáért, biztos, mindenki meggondolja, meddig feszítheti a húrt. Gondoljunk csak a legutóbbi BKV sztrájkra. Nem elég, hogy emelik a jegyárat, ritkítják a járatokat, még sztrájkolnak is. Aki meg dolgozni akar, az nem jut el a munkába! Nem baj, minek dolgozni, menjünk csak még jobban tönkre, ugye kedves BKV! Kíváncsi vagyok, meg merték-e tenni ugyanezt, ha kapun kívül tolongának az állástalan buszvezetők?

— *„Mi tenne annak érdekében, hogy azok, akik elérték a nyugdíjkorhatárt, ne kényszerüljenek arra, hogy továbbra is dolgozzanak?”*

— Megszüntetném a nyugdíjkorhatárt. Dolgozzon mindenki addig, ameddig jólesik neki. Ha van miből megélnie, akár 40 éves korban is „nyugdíjba” mehetne. Fokozatosan megszüntetném a nyugdíj mai formáját is. Korrekt biztosítótársaságokat alapítanék, ahol lehetne öregségi biztosítást kötni. Ez nem társadalombiztosítás lenne, attól eleve van mindenkinek. Itt lehetne biztosítást kötni nyugdíjra, vagy öregek otthonában történő ellátásra is.

— *„Kérem, ha megválasztják, tegyen annak érdekében, hogy dr. Csehák Juditot menesszék. Ez, amit szociál- és egészségügypolitikának hívnak az minden, csak nem az.”*

— Ön úgy gondolja, hogy a miniszterasszony megvárná a bársonyszékben a beiktatósomat?...

A választási iroda közleményei:

Első feladatunk az aláírásgyűjtés megszervezése, hogy mire kiírják az elnökválasztást, együtt legyen a szavazólapra kerüléshez szükséges 50 000 aláírás. Ezért kérünk mindenkit, aki ebben segíteni tudna, jelentkezzen a választási iroda címén, vagy a 424 szerkesztőségében. Aláírásgyűjtő íveket a választási iroda postafordultával tud küldeni. A betelt íveket a 424 szerkesztősége gyűjti.

Feró szívesen elmegy bárhova, ahol választási gyűléseket, találkozót szerveztek. Ezt a választási iroda koordinálja, tehát az ilyen kéréseket a választási iroda címére juttassátok el.

Rövidesen elkészülnek a választási jelvények is, az ára kb. 40 Ft lesz. A választási iroda a jelvényeket utánvétellel elküldi. Célszerű, ha többen rendeltek egyszerre, mert így egy főre kevesebb postaköltség esik. Örömmel fogadjuk, ha a vidéki szervezetek jelvényt is terjesztenek. Elkészültek a választási plakátok grafikái. Ezek jelenleg A/4 és A/3 méretben állnak rendelkezésünkre. A plakátok egyszerűek, normál fény-

másolón sokszorosíthatók. Mindaddig, amíg a nyomdaköltségekre a szükséges pénzt nem tudjuk előteremteni, a választási iroda szívesen küld bárkinek egy másolásra alkalmas eredetit. Ezt helyben le tudjátok másolni, s már lehet is ragasztani. Vigyázatok, más választási plakátját ne ragasszátok át, az nem tisztességes. Ragasszátok inkább a lejárt, környezetszennyező díszplakátokra!

A plakátokat aláírásgyűjtéskor szórólapként is lehet használni.

A Magyar Hitel Banknál megnyitották részünkre a választási számlát. Aki úgy gondolja, hogy tudná segíteni a kampányt, az támogatását a 222-66662-30361 számú „Nagy Feró választási kampány számla”-ra adhatja fel. Szükség esetén befizetési csekket küldünk.

A választási iroda postacíme: Szabó Endre, 1368 Budapest Pf. 132.

A 424 címén Nagy Feró továbbra is várja a programjára vonatkozó kérdéseket.

Választási gyűlések március elején:

2. Letenye
3. Lenti
4. Miskolc
6. Nyíregyháza

A programok helyszínéről és pontos időpontjáról az adott városokban plakátokról szerezhetek tudomást.

*

Nagyon sok helyen gyűjtik már az aláírásokat, de még további jelentkezőket is várunk. A címét vagy a telefonszámát csak annak közöljük, aki a levelében erre kifejezetten feljogosít bennünket. Természetesen aláírásgyűjtő íveket, plakátokat, valamint utánvétellel jelvényeket bárkinek küldünk.

GENERÁCIÓS POKOLGÉP

avagy a szülők feltörik a gyerek cserépmalacát

Egy hosszabb kerekasztalbeszélgetés részleteiből közlünk az alábbiakban. Az eredeti téma a „gyermek jogai” volt. Azt se bánjuk, ha írásunkat az olvasó vitaindítónak tekinti. Akik beszélnek: **Boros László** szociológus, **Papp Emil** budapesti tanár, **Domszky András** gyógypedagógus-szociológus, **Csizmár Gábor** a Gyermekérdekek Magyarországi Fórumának társelnöke, **Bukó József** a komáromi Dobi István Gyermekváros igazgatója, **Sári Lajos** budapesti iskolaigazgató.

Boros László: Magyarországon a gondok ott feszülnek, hogy a gyerekek pozíciója kezd egyfajta generációs ellentétkálára berendeződni. Ha a felnőtt-társadalom javára történik valami, az egyben a gyerektársadalom ellenére is történik. Ez esetben pedig a társadalmi reprodukcióban nagyon nagy probléma van, mert a két dolognak egymással mindig konszenzusban kell lennie. Ha ugyanis a gyerekeket kiszorítja az üzlet, akkor az előbb vagy utóbb visszafordul, hiszen későbbre egy gyatrábbban szocializált, erkölcs nélküli üzleti erkölcs nélküli társadalom jön létre és akkor ott nem lesz igazi piac, márpedig — amint azt a kapitalista piac kialakulása mutatta — az alapvető üzleti tisztesség jelenléte nélkül nem jöhet létre igazi piac.

Papp Emil: Ez az a helyzet, amikor a gyerek cserépmalacát a szülők feltörik, hogy az aznapai kenyeret meg tudják venni azokból a két fillérből, ami ott található.

Az erkölcsi lazulás általában a korlátok felborulásával, ritkulásával is jár. Mégis mi az oka annak, hogy a gyerekeket körülvevő korlátok száma nemhogy csökkent volna, hanem növekedett?

Domszky András: Éppen nem az erkölcsök lazulásáról van szó. Az erkölcsök nem úgy tűntek el, hogy eztán mindent szabad, hanem éppen hogy az erkölcshez terepet adó társadalmi együttélési formákat szüntették meg politikai eszközökkel. Túl feszes korlátok közé szorították az embereknek azokat az életmegnyilvánulásait, amelyekben az erkölcs is szerepelhet. Ma már a második gazdaság nem arra jó, hogy kiemeljen, arra sem, hogy szinten tartson, hanem hogy a lecsúszást lassítsa. Mindenki állandóan dolgozik, nagyon keveset vannak együtt, s ehhez még kapcsolódik az az ideológia, amelyik a családot a kispolgáriság melegágyának tartotta. Kikapcsolódtak tehát azok a lehetőségek, amelyekben az erkölcs megnyilvánulhatott és amelyekben az emberek megtanulhatták az igazi, személyes kontaktust, együttélést.

Boros László: A lecsúszás aránya több mint kétszeresére nőtt hét esztendő alatt. S ez, mint státusz, az erkölcsrombolásnak az egyik legfontosabb eleme, a lecsúszás ugyanis szétrombolja a meglévő erkölcsi normákat, korlátokat.

Csizmár Gábor: Ha a családok ekkora arányban állnak a létminimum alatt, ak-

kor ez a gyerekkorostálynál a családokénál sokkal nagyobb hányadot jelent. Ha ugyanis a társadalmi minimum alatt áll a családok 30 %-a, ez a gyerekeknel legalábbis 50 %, hiszen ide tartoznak a nagycsaládok, de már a két-három gyermekes családok egy része is.

Domszky András: Azt persze meg kell jegyezni, hogy a gyerekek azért általában magasabb életszínvonalon élnek, mint a szüleik. Még abban a családban is, amelynek alacsony az életszínvonala. Itt ugyanis a szülő elveszi magától és a gyerekének adja, hogy a gyerekének jobb legyen. Ez azonban már a pszichológiai szférába tartozik, mert ettől a szülő és gyermekei között alakul ki feszültség. A szülő ezzel azonban emeli, távolítja a gyerek igény szintjét a realitásoktól. Itt aztán lelkileg visszavétezik mindaz, ami szociálisan megadott a gyerekeknek.

Bukó József: Közben a családalapítás előtt álló fiatal azt kell lássa, hogy neki már semmivel se jobb — sőt rosszabb —, mint volt vagy van most a szüleinek. Ennek a konfliktusnak a túrésére viszont nem készült fel.

Sári Lajos: Lényeges tényezőnek tartom a gyerekek szempontjából mégiscsak alapvető két intézmény, a család és az iskola ellentétét, egymásnak szegülését. Ez annál inkább is aggasztó, mert nekik éppen hogy együtt kellene az ilyen problémák megoldására törekedni. Ma inkább az a jellemző, hogy okkal és ok nélkül egymásnak esnek, s megoldhatatlan helyzetek elé állítják egymást.

Bukó József: Nap mint nap találkozom a család és az iskola közötti áldatlan viszonyok termékeivel, az állami gondozott gyerekekkel. Azt látom, hogy ők azért jutnak ebbe a helyzetbe, mert a ma iskolája hátrít. Hátrít minden olyan konfliktushelyzetet, ami a nem megfelelő életvitel következménye. Legfeljebb jelzőrendszer szerepét tölti be és a jögtől meg a gyámügytől várja a megoldást. Öt év alatt gyűjtött adataink szerint az állami gondozásba vétel kezdeményezője ma már túlnyomórészt az iskola.

Boros László: Nem csak az iskola hátrít. Az első hátrító azért a család. A család hátrít az iskolára, az iskola pedig vissza a családra vagy tovább, másfelé. Legfrissebb tapasztalataim azonban azt mutatják, hogy a család és az iskola közötti konfliktusoknak sok fajtája van. Ez annál is bonyolultabb, mivel a családokat eléggé könnyű tipizálni, iskola azonban annyiféle van, ahány darab. Például egy felhalmozó típusú, túlnyomórészt falusias környezetben élő család konfliktusa az iskolával, hogy a család minél gyorsabban szeretné visszapörgetni a gyereket a felhalmozási folyamatba és látja, hogy a tanulás ez ellen hat. Tehát nem ösztönzi a gyereket a tanulásra, az iskola ettől a családtól már nem kérhet: nem utalhat vissza problémákat a családnak, mert az azt mondja, hogy neki az iskolából semmi haszna. A vállalkozói jellegű család azért nem tud az iskola partnere lenni, mert az egész vállalkozói szféra az iskola által kínált normarendszert a gyerekből rutinszerűen kiöli. Ezzel szemben a tudásra orientáló családnak az iskola által nyújtott érték kevés. Ő menedzselést vár az iskolától, az iskola azonban örül, ha valamilyen szinten tartani tudja a gyereket. S végül a halmozottan hátrányos helyzetű, a cselekvőképtelen, a leszakadt, lesüllyesztett családdal szemben viszont az iskola próbál offenzívába átmenni, holott ebben a családban az élethez való adaptivitás is hiányzik.

Ketten is említették a beszélgetés egy korábbi részében a gyerek passzivitását jogi szempontból. Passzív-e a gyerek a jogban avagy passzívnak kell-e lennie?

Csizmár Gábor: A gyerekeknek fogalmuk sincs arról, hogy mi vonatkozik rájuk. A normarendszer, amelyikkel a gyerek találkozik, differenciálatlan: özszekeveredik benne a jogszabály, a jogi iránymutatás, a pedagógiai ráhatás meg a többi. Számára az egész összemosódik, s előírásnéven jelenik meg. A harmadik pedig az, hogy arra a korosztályra vonatkozóan, amelynek az érdekelismerési, érdekvényesítési képessége folyamatosan alakul ki, a magyar jog semmiféle különbséget nem tesz. Az egyetlen és éles határ a 18. életévénél húzódik, amelynek egyik napról a másikra válik a gyerek a jog szempontjából teljes mértékben aktív. Szükséges volna a folyamatosságot valamiképp megteremteni szinkronban a személyiségfejlődés állomásaival.

Sári Lajos: Ez annál inkább is fontos, mert ebben a helyzetben csapda leselkedik: nevezetesen, hogy képes-e ettől a 18. életévében bekövetkező pillanattól kezdve jogainak érvényesítésére. Volt-e alkalmuk arra, hogy gyakorlatot szerezzen — otthon vagy az iskolában — a szabályalkotásban, a szabálykövetésben vagy a kulturált szabályszegésben, az állampolgári engedtlenségben, a jogok élvezetében. Ma a gyerek 18. életévében abba a helyzetbe kerülhet, hogy választópolgárként sem tud mit kezdeni saját választópolgárságával és mindazzal ami ezzel együtt jár.

(pp)

Ifjúsági klubok, iskolaszövetkezetek!

(s egyáltalán mindenki!)

**Épüljétek be a 424 terjesztőhálózatába!
Már ötven-száz példány terjesztésére is
tudunk üzletet kötni. Érdeklődjétek a
114-0840 és a 133-5950 telefonok
21-25-ös vagy 21-79-es mellékein.**

Hálózzuk be az országot!

A *Nagy Szavak Tudója,
Ézsaiás és a szeretet melegsívű apóstola,
János — Szépleány Rózsika által idézve:

„Nincsen, aki az igazság mellett szólna, és nincsen, aki igazságosan perelne, haszontalanban bíznak és hazugságot beszélnek, gonoszt fogadnak és vétet szülnék. Vipera tojásait költik ki, és pókhálót szőnek; aki tojásaikból eszik, meghal, és ha egyre rátapodsz, vipera kél ki. Pókhálójukból nem lesz ruha, csinálmányok nem felvehető; cselekedeteik hamisságnak cselekedetei, és erőszak tette van kezeikben.”

„Aki gyűlöli az ő atyjafiát, mind embergyilkos az: és tudjátok, hogy az embergyilkosnak sincs örök élete, ami megmaradhatna ő benne. Arról ismertük meg a szeretetet, hogy Ő az ő életét adta értünk: mi is kötelesek odaadni életünket a mi atyánkfiáért. Akinek pedig van miből élnie a világon, és elnézni, hogy az ő atyjafia szükségben van, és elzárja attól az ő szívét, miképpen marad meg abban az Isten szeretete? Fiacskám, ne szóval szeressük, se nyelvel: hanem cselekedettel és valósággal.”

(Márton Rózsa válogatása)

Ez az az oldal, amit átengedünk előfizetőinknek. Minden negyedéves előfizetés tíz sor szöveget, illetve ennek megfelelő helyet ér. E közleményeket — legyenek magántermészetűek vagy közérdekűek — cenzúra és változtatás nélkül tesszük közzé, az érkezés sorrendjében. Csak a kifejezetten kereskedelmi reklámoktól, illetve a törvénysértő (például személyiségi jogot sértő) közleményektől zárkózzunk el. Ha ilyenre sor kerül, a kihagyott szövegeket előfizetőink természetesen megtekinthetik a szerkesztőségben.

ÖNBŰVÖLÉS

Valaha elkezdtünk egy sorozatot ezzel a címmel. (Hüségese olvasóink még emlékezhetnek rá.) Azután a posta hosszú bolyongásra ítélte a folytatást. Ha jól számoljuk, naponta négy kilométert jött Miskolctól a levél. Így máris nyilvánvaló az önmegvédés első törvénye: sikerességedet elsősorban hallótávolságon belül alapozhatod meg.

Első, és legfontosabb dolog, hogy tisztában legyünk önmagunkkal. Addig, amíg ez nincs meg, csak a sötétben tapogatózva haladhatunk. Sikereink csak esetlegesek, véletlenek lehetnek. Természetesen az önmegismerés, egy igen hosszú folyamat, és míg az ember él, soha nincs vége. Az alapja ennek a megismerésnek az, hogy az ember megpróbálja magát valamilyen rendszerbe behelyezni. Ha ezt tudjuk, akkor megkísérélhetjük az egyre magasabb (lelkileg egyre mélyebb) szintek elérését.

Az ismertető modell „százlábuként” terjedt el (1. ábra). Legfölül áll az egyén, „akit” két részre lehet bontani. Ezek szerint az embereknek két csoportja van. Az egyiknek „Nincs baja”, a másiknak

bajuk, szintén két részre lehet osztani. „Érzi”, illetve „nem érzi”. A következő szintre azok tartoznak, akik érzik, de nem tudják megfogalmazni önmaguknak, illetve meg tudják ezt tenni. Egy példa arra, hogyan lehet a legegyszerűbben. Kérdések segítségével. Például: miért érzem magam rosszul?

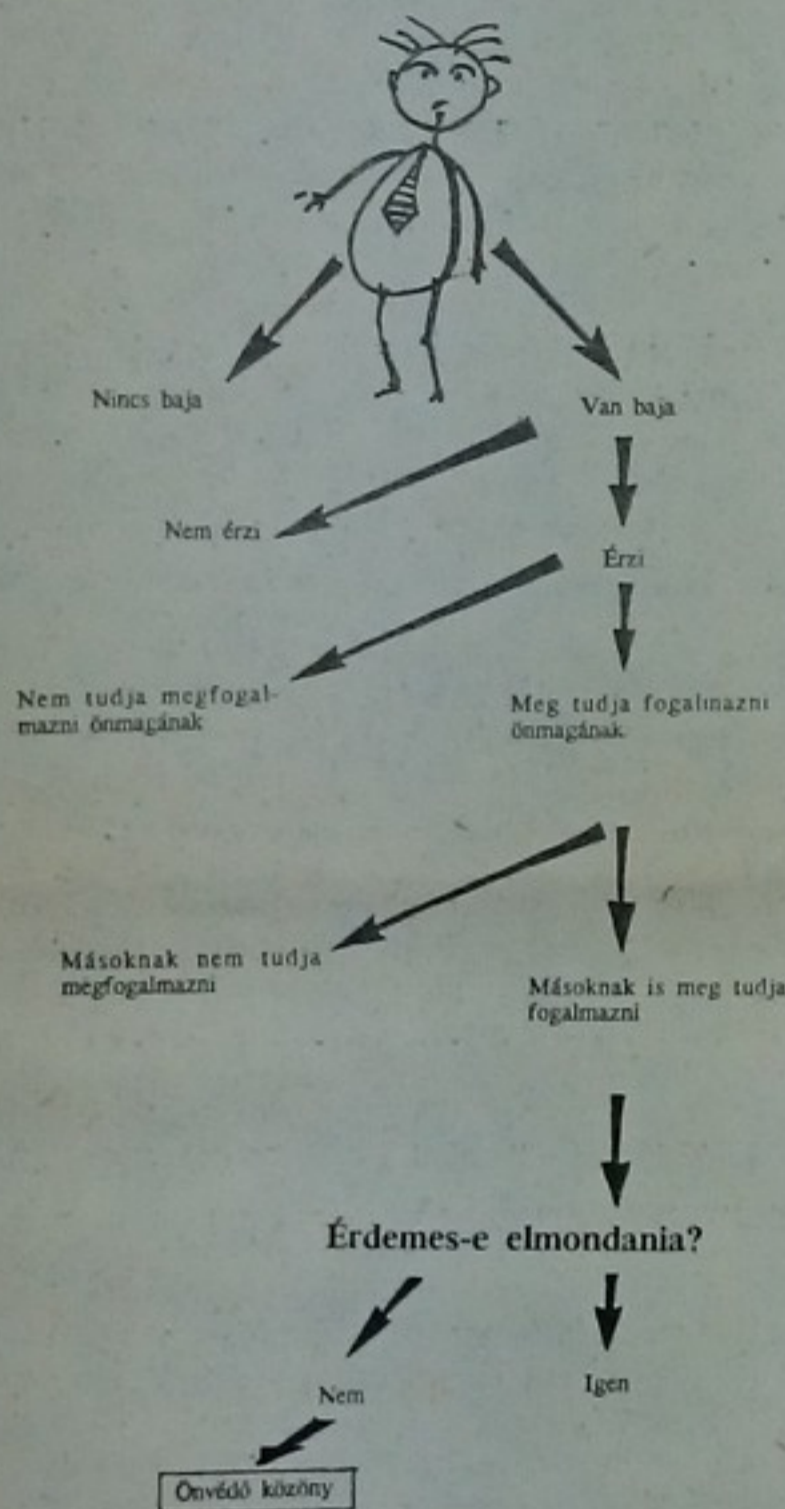
Egészség? Pénz? Magány? Értelmetlen élet?

1. Hol keressek jobb orvost?
2. Mit kell tennem, hogy több pénzem legyen? Megéri-e?
3. Hogyan szerezhetek barátokat, akikre bármikor számíthatok? Milyen körben kell őket keresnem?
4. Ne az emberiségnek akarjunk a hasznára lenni, hanem az embereknek. Hogyan lehet ezt a gyakorlatban megvalósítani?

A cselekvés első frázisa a gondolkodás, problémáink megoldásának irányába tett első lépés, hogy tudjuk mik a problémáink.

Azok, akik meg tudják fogalmazni önmaguknak, két részre oszthatók. Nem tudják megfogalmazni a környezetüknek, hogy mi a bajuk, illetve, akik képesek erre. Eddig minden az ember belsejében zajlott le. Annak az embernek viszont, aki meg tudja fogalmazni a problémáját másoknak is, el kell döntenie, hogy érdemes-e elmondania. Ha igen, akkor színre léphet a tevékenység. Elkezdhetünk gondolkodni azon, hogy hogyan lehetne megoldani felgyülemlett problémáinkat? Mi szükséges ahhoz, hogy elképzeléseinket meg is tudjuk valósítani? A másik eset az az, hogy nem érdemes elmondani a kívülvilágnak. Ennek számtalan oka lehet. Nincs kívül megosztani bajainkat, eddigi tapasztalatok arra vonatkozóan, hogy a kudarc szinte elkerülhetetlen, ebből fakadó kóros önbizalomhiány... stb.

Amennyiben valaki nem mond arra, hogy érdemes-e elmondani a többieknek, akkor majdnem biztos, hogy nem marad azon a szinten, hisz ő pontosan tudja, hogy mi a baja, de azt is, hogy nem tudja megoldani a problémáját. Ekkor lép működésbe az önvédő kö-zöny. Ez nem más, mint visszaféjződés, egy még elviselhető szintre. Éppen ezért nagy a felelőssége a többi embernek, hogy a „csigaházába” visszahúzódó embert csak akkor szabad kihívni, ha idekinn nem fagy meg; ha azzal, hogy kijön, neki és a többieknek is jobb lesz.

„Van baja”. Az elsőbe tartozik valószínűleg a jóllakott, alvó csecsemő. Másról nekünk nincs tudomásunk, éppen ezért arra kérjük mindazokat, akik úgy érzik, hogy nekik nincs semmi bajuk (miután elolvasták e cikket), jelentkezzenek a szerkesztőségben. Azokat, akiknek van

„Van baja”. Az elsőbe tartozik valószínűleg a jóllakott, alvó csecsemő. Másról nekünk nincs tudomásunk, éppen ezért arra kérjük mindazokat, akik úgy érzik, hogy nekik nincs semmi bajuk (miután elolvasták e cikket), jelentkezzenek a szerkesztőségben. Azokat, akiknek van

Mindennek ellenére a tapasztalatok azt mutatják, hogy az emberek nagy többsége el akar jutni oda, hogy érdemes elmondania a bajait, sőt még a megoldásukban is szívesen részt vesz, különösen, ha ő is részt vett a megoldás kialakításának folyamatában. A problémáinkat pedig nagyon kevés esetben tudjuk megoldani egyedül, legtöbbször társakra van szükségünk. „Közismert, hogy egy személy — bármilyen kiváló is legyen — egy probléma megoldására legfeljebb két életre való alternatívát képes kigondolni. A bonyolult feladatok sokváltozós rendszerében pedig az egyik legfontosabb követelmény, hogy sok megoldási változatot lehessen találni, megvizsgálni, összevetni, és az optimálisat kiválasztani.”

Ha meg akarunk oldani egy problémát, akkor azt el kell mondani valakinek. Persze nem mindegy, hogy kinek. Kinek mondjuk hát el? Ha tudjuk, hogy ki tud intézkedni, akkor annak, persze megfelelő fellépéssel. Ha nem, és ez az általános, akkor nincs más hátra, mint segítséget kell kérni más emberektől. Mivel a csoportos szellemi munka a képzet-társítás (asszociáció) révén nemcsak többet, de újat is képes alkotni, reményünk lehet arra, hogy találunk megfelelő megoldást. Hogy, hogyan lehet ezeket a megoldásokat felszínre hozni? Erről lesz szó a továbbiakban.

(folytatjuk, ha a posta is úgy akarja)

Prokaj Edina - Császár Edina

Megrendelőlap

Megrendelem a 424 című lapot ..... példányban az alábbi címre:

Megrendelő neve: .....
Címe (város, község, kerület): .....
(utca, tér, lakótelep): .....
(emelet, ajtó): .....
Írányítószám: .....

Előfizetési díj egy évre 780 Ft, negyedévre 195 Ft
Az előfizetési díjat a részemre küldendő átutalási postautalványon egyenlí-tem ki.

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítve az alábbi címre kérjük felad-ni: Hírlap-előfizetési és Lapellátási Iroda, 1900 Budapest, Lehel út 10/a
Az átfutási idő általában 2 hónap.

SEFTELJ VELÜNK!

Egy olvasónk hívta fel figyelmünket az adóbevallás egy igen becses mondatára. A kulcsmondat így hangzik: *Ingó vagyontárgyak értékesítéséből származó jövedelem.* Amikor a kék színű, négy oldalas papírt töltögetjük és elmélázunk egy-két mondat fortélyos tartalmán, fel se tűnik, oda se figyelünk erre a megbűjő pontra. Pedig ott van.

Nézzük, mit is jelent pontosan, idézem az útmutató szövegét: „Mentes az adó alól az ingóságok értékesítéséből származó jövedelemnek az évi 100.000 forintot meg nem haladó része. Ha az ingó vagyontárgyak értékesítéséből származó jövedelem a 100.000 forintot meghaladja, akkor csak a 100.000 forinton felüli rész adóköteles. Ez a mentesség nem vagyontárgyanként jár, hanem az év során eladott ingóságok jövedelmét együttesen kell figyelembe venni. A 100.000 forint mentesség mindkét házastestület külön-külön illeti meg.” Mielőtt bárki is legyintene, hogy honnan szerez ő ingótárgyakat — főleg eladásra, gondolja végig. Egy négy tagú család ingó tárgyak eladásából származó jövedelme 400.000 forintig adómentes, ha többen vannak, természetesen ez többet is jelenthet. S ez nemcsak családokra érvényes, hanem például egy több fős baráti társaságra is. Mondjuk vásárolnak egy-két régi, használhatatlan autót, felújításra váró festményeket, bútorokat, könyveket, ruhákat, szóval a fillérekért megvásárolható ingótárgyakat, szép lassan felújítják, majd eladják. Utóbbi természetesen már nem fillérekért. Egyetlen dologra kell vigyázni, hogy ez a tevékenység ne számítson üzletszerűnek, azaz évente ne kössünk két-három üzletnél többet. (Kis forgalom, nagy haszon!)

Az érvényes adószabályok közül ez az egyetlen, amin csak nyerhetünk. Még az a jó érzésünk is megmaradhat, hogy mindezt törvényesen tesszük. **-szabi**

Drogkatalógus 6/6.

Az *amfetaminok* három típusa ismert, amelyek szinte azonos módon hatnak a központi idegrendszerre: az amfetamin (Benedrin, Centendrin, Gracidin tableták) egyik származéka (Dexendrin) és a methamfetamin (Methedrin).

Az orvosi használatban az amfetaminokat depresszió, terhesség alatti roszszullét, parkinsonizmus, kényszervizelés és elhízás ellen használják. Újabban az amfetaminokat barbiturátokkal kombinálva hangulátemelő szereket állítanak elő. Ez vezetett el széles körű használatukhoz a hatvanas években. Azonban a gyanútlan használóban, akiben nem fejlődött ki tolerancia, már egy adag is olyan mérgezőt okozhat, amely hallucinációkkal teli félelmetes örületreakciókhoz vezet. Aki viszont rendszeresen

alkalmazza ezt a drogot, annak számára az elbírhatósági szint napi 1000 milligramm fölé is emelkedhet, bár az egyszeri halálos adag 900 milligramm.

A lélektan kutatói nagy erőfeszítéseket tettek arra, hogy elkülönítsék az amfetaminok által okozott pszichózist és a paranooid skizofréniát. Sajnos ez nem nagyon sikerült, de az bizonyos, hogy ugyanúgy, mint a skizofréniánál, az amfetaminszenvedély esetében is maradandó elváltozások jönnek létre az agyban. Néhány magatartási tünet mint akarathány, érzelmi effakulás, apátia, még sokáig eltarthat miután felhagytak a drog használatával. Legújabbban új amfetamin-járvány van kibontakozóban Nyugaton és a fejlett Keleten; lásd a „424” első évfolyam 12. számának a „Jég tüze” c. írását.

A nyugtatók egészen a 20. század közepéig ismeretlenek voltak az orvostudomány számára, amikor is a reserpint és a kloroprozamin véletlenül fölfedezték. A reserpint egy trópusi fából vonták ki. Nyugtató hatásában sok nem kívánatos mellékhatás vegyült, mint alacsony vérnyomás, gyengeség, rémlátomások, orrcsepegés, depresszió és kiütések, így ezt a természetes szert haramosan a szintetikusan előállított kloroprozamin és fenothiazin származékok váltották fel, amelyeket az ötvenes években állítottak elő. Ezek az anyagok olcsóak, könnyen előállíthatóak, általában nagy adagokban szedhetők veszély nélkül és nem alakítanak ki fizikai függőséget. Természetesen az ötvenes évek óta számos más nyugtatószert fedezett fel az orvosi kémia. Meg kell állapítani, hogy nyugtatók szedése

elsősorban a felnőtt korosztály körében divik.

*

Drog-katalógusunkat ezzel zárjuk. Néhány olvasónk természetesen azonnal észre fogja venni, hogy sorozatunkból hiányzott a legveszélyesebb kábítószer, a mák- és származékainak ismertetése. Ugyan katalógusunkból hiányzott, de rovatunkban már foglalkoztunk az opiátokkal. Mivel narkó-ügyben a szerző még egyetlen levelet sem kapott, és ez bizonyos szempontból teljesen érthető, rovatunkat a drog által inspirált „magas” művészet, az irodalom néhány klasszikus alkotásának és szerzőinek bemutatásával folytatjuk.

Kínal Attila

„Megússem, vagy ne üssem?” Néha nagyon nehéz nem pofán vágni: a gyereket, a szülőt, a tanárt, a tanítványt, a kollégát, az ügyfelet, az ügyintézőt, a kalauzt, az útitársat, a polgártársat... Néha nagyon nehéz nem betartani: az osztálytársnak, a balszélsőnek, az üzlettársnak... Néha nagyon nehéz nem totális és porig alázó győzelmet aratni akárkin... Mondd, (írd!) te hogy csinálod, hogy ne üss, s ne üssenek?!

Erőszakmentesség északon

A finn Mannerheim Gyermekvédő Liga, a Finn Vöröskereszt és a svéd Folkhálsan széleskörű Erőszakmentesség-kampányt indítanak 1990-91-ben. A kampány célja az, hogy bővítse az állampolgárok ismereteit, képességeit és szándékát az erőszakos helyzetek megelőzésében és megoldásában.

A szervezetek mindenkit felhívják arra, hogy csökkentse a lelki, fizikai és az intézményes erőszakot a társadalomban — otthon, az iskolában, az óvodában, szabadidőben, a lakóterületen, a munkahelyen és az utcán.

A szervezetek együtt akarják ösztönözni az embereket arra, hogy tegyenek olyan kezdeményezéseket, amelyek:

— ötletekkel szolgálnak ahhoz, hogy a problematikus helyzeteket erőszakmentesen lehessen megoldani,

- ösztönözzék az erőszak elkerülésére,
- arra bátorítanak, hogy avatkozzanak be az erőszakba,
- az erőszakra folytatott vitát magáról a problémáról a megoldások felé terelik,
- fejlesztik a nevelés és az emberi kapcsolattartás képességét,
- növelik a megértést és az emberek különbözőségének elfogadását,
- bővítik a gyerekek és a fiatalok erőszakmentes magatartásának gyakorlati lehetőségeit.

A Mannerheim Gyermekvédő Liga a kampány segítségével csökkenteni igyekszik a fizikai és lelki erőszakot a gyerekek, a fiatalok és a gyerekes családok életében. Fontos együttműködési partnerei az iskolák, az óvodák és a nevelési tanácsadók.

A Finn Vöröskereszt a megértésért és a különbözőségek elfogadásáért folytat kampányt, az erőszakkal és a rasszizmussal szemben.

A (svéd) Folkhálsan a fiatalok környezetében előforduló lelki és fizikai erőszak elutasítására öszpontosít. Célkitűzésük az, hogy a fiatalokat is megnyerjék a kampány aktív résztvevőinek.

A kampány segítségével növelni akarják a hitet, hogy az erőszak megelőzése és lecsökkentése lehetőség. „A Te megoldásod — erőszakmentes” — írja a prospektusuk.

Csatlakozz hozzák erőszak megelőzése és lecsökkentése érdekében és tegyél ezért a közvetlen környezetben — otthon, az iskolában, az óvodában, a szabadidős elfoglaltságok során, a lakókörnyezetben és a munkahelyeden.”

A KÖZEG

Részlet A közegellenállás — A szfinksz beszél című regényből

A szerző megjárta a poklok bugyrait. A skizofrénia egyszerre vállalva, s ugyanakkor dacolva ellene, megpróbált beilleszkedni a társadalomba. Mennyire sikerült neki? — kiderül könyvéből.

Épp a napokban számoltam össze, hogy az elmúlt huszonöt évben az én fejemet 25-ször taposták bele a betonba; — az megint önmagában egy dolog, hogy a repedésen újra kidugja a fejét a fűszál: itt vagyok, élek, nem tudatok megölni, pedig azt akartátok: élek. Hogy miért író egy író, azaz miért éppen ír, ez mély-lélektan: ALKOTÓ TÍPUS. Így született, erre született. (Ebbe most ne menjünk bele!) Hosszú útja van annak, míg íróvá lesz valaki, a megtöretések hosszú útja. A valóság ábrázolásáért a hatalommal folytatott szüntelen harc: harc az író autonómiájáért, harc a mindenkorai rendszerektől független, szabad és általános emberi gondolatok kifejezéséért. (Ennek a harcnak a súlypontja demokratizálódó rendszerünkben a hatalommal folytatott harcról egyre inkább áttevődik a lepusztult erkölcsű KÖZEG-GEL folytatott harca: tudós professzorokat, írókat, tanszékvezető egyetemi tanárokat támadnak meg, ölnek meg a pesti utcákon nappal és veszélyekkel teli libb pesti éjszakákban.) — Sok író meghalt már ebben a betegségben, elzüllött, neurotikussá vált, szerzett hisztériát (József Attila és szerénységem, de még többen, akiket nem akarok megnevezni), öngyilkosságra kergették (mint majdnem engem is), vagy megölték (Sztálin 700-1000 íróval öltetett meg), fenyvegték őket, mint ahogy Solomon Rushdie: A sátni versek írójának napjainkban zajló esete is bizonyítja, de bizonyítja a honi esetek is (Zengő Árpád stb.)...

1964. október 2-án tértünk haza 8 év után; részemről azzal a naiv hittel, hogy itthon most már megnyugodtak a kedélyek, mindenkinek van munkája, kenyerre, nem kell tartani semmitől. Aztán a következők történtek velünk: Az emberek lefelé kászálódnának a 6-os villamosról, de akik felfelé tolatkodnak,

ezt majdnem lehetlenné teszik. Az egyik munkás külsejű 50 év körüli férfi áll a járdán és nézi a jelenetet, majd magából kikelve megjegyzi: „Ezeket mind csak le kellene géppisztolyozni!” Nagyon megrettentett ez a dolog. Hát itt még mindig a legszívesebben egymás torának ugranának az emberek? Itt még mindig ez az ölére, gyilkolásra kész „lelkiállapot” a domináns? — gondoltam megütözve. „Bár, ha visszafordulhatnánk!”

Más: Ugyancsak a hatoson történt. A Petőfi híd budai hídfőjén szálltunk le a villamosról. Lágymányosra jártunk akkoriban délutánonként a gyerekekkel; a férjem már lenn volt a hatéves nagyobbik gyerekkel, és haladt előre a járdaszígen hátra sem nézve, én pedig a tizenhét hónapos kisebbikkel a karomon épphogy csak földet értem, amikor egy felszálló 34-36 éves férfi megragadta a vállamat: „De szép kabátja van!” — kurjantotta. Én egyensúlyomat veszítve majdnem az induló villamos alá estem a gyerekekkel együtt. A döbbenettől alig tudtam a férjemnek pár pillanat múlva előadni mi történt.

— Itt, ebben az országban valami nagyon nagy baj van a viselkedés-kultúrával, de nemcsak azzal! — gondoltam. Az emberellenes beállítottsággal, de azon is túl, a lelki alkattal. Angliából jöttünk haza, egy akkortájt Angliában divatos olesó műanyag kabátot viseltem. — A nyugati cuccok utáni sóvárgás! — gondoltam. — Ez tölti ki vagy be egy ilyen fiatal férfi lelki világát. Hát más érték, isten nincs a fiatalok számára? Csak a nyugati cuccok, meg a popzene dübögése reggeltől estig? Önművelés, öröm a sikerrel elvégzett napi munkában nem létezik? Ezek a lelki értékek nem értékek többé? — töprengtem, és nem viseltem

többé azt a kabátomat, nehogy még egyszer életveszélybe kerüljek általa a gyerekekkel együtt.

Más.

Ugyancsak a hatoson történt. Felszállok, gyanús csend fogad a kupében. Leülök, a lámpa zöldre vált, a villamos nem indul el. Mindenki ül és hallgat, csak két fiatalember beszélget állva a kupé közepén. — Mi történt itt? — hajlok oda a velem szemben ülő fiatal hölgyhöz. — Ez a két férfi — suttozja — ledobott az előbb egy férfit a villamosról! Majdnem elütötte a feje mellett elszuhanó autót!

— Itt nemcsak a viselkedés-kultúrával van baj, vagy nemcsak azzal — döbbenek meg —, itt nyílt agresszióról (van burkolt is!) van szó. Nyílt és mindig mindenki ellen megnyilvánuló agresszióról! Elfojtott dühökről, ki nem élt ösztönökről, gátlástalanságról, egy felduzzasztott nagyváros elaljasodásáról, amiről Rousseau írt, elembertelenedésről, elidegenedésről, antiérkölesökről. Bár maradtam volna emigráns egész életemre!

Más.

Elvittem a gyereket beírni a második osztályba — az előbbi iskolából költözködés miatt ki kellett, a másik iskolába be kellett iratni. Hogy a bürokrácia miatt milyen szaladgalással járt ezt, — erre most nem térek ki. Tény, hogy ott álltunk a VIII. kerületi Bezerédi utcai iskola tanári szobájában. Előttünk egy fiatal mama szerette volna befizetni a napközi-díjat. Nem volt ott az illetékes. A két, szintén fiatal „tanárnő” nem vette át kolléganője számára a pénzt, éles hanghordozással elutasították az „anyukát” azzal, hogy jöjjön holnap! — De kérem, én nem mulaszthatok a munkából egy ugyanazon dolog miatt! — mondta az „anyuka” kétségbeesetten. — Mária elkéstem! Megtehették, hogy átveszik ezt a pénzt, hogy ne kelljen ide jönnöm a szabadságom terhére holnap még egyszer — rimázkodott. A két fiatal tanárnő egymás szavába vágva, ijesztően

agresszív hangon közölte az „anyukával”, hogy ők nem jótékonyági intézmény, nem az ő asztaluk, ne tartsa fel őket, van nekik elég dolguk, s válaszaik közben, ahogy nézték az „anyuka” ideges-ségtől meg-megvonagló arcát, a szadizmus gyöngyöire ült furcsán ragyogó szemükben.

— Ezek az agresszív, lelketlen szadisták fogják tanítani az én rendkívül érzékeny, betegségre hajlamos gyermekemet? — állt meg pillanatra a szívverésem.

A gyerek, aki megértette a jelenetet és rögtön érzékelte a feszültséget, magához húzott.

— Anya, menjünk innak, menjünk más iskolába! — suttozta a fülemben.

— Tessék!! — fordult felém ebben a pillanatban az egyik fiatal tanárnő, hangszíne mit sem változtatva.

Előadtam két mondatban a dolgot.

— Nem ide tartozik, a Köztársaság tér 4-be!

— Fussunk, fussunk innen! — mondtam a gyerekeknek, amint kívül voltunk az ajtónk, és ész nélkül iramodtunk lefelé a lépcsőkön, mint akit kergetnek. A kaputól távolabb, a túloldalon megálltunk és visszaneztünk az iskola égetett-tégla épületére.

Hát léteznek a gáncs, a másinak „betartani” ilyen helyeken is? Hát csak agresszió van ezen a Budapestben? Pozitív „hozzaállás”, magától értetődő természetes emberi segítőkészség nincs? Nem léteznek? Kiment a divatból? Mi lesz ezzel az érzékeny gyerekekkel? Milyen emberré válik ilyen agresszív környezetben? Ilyen agresszív társadalomban? Ki kell gondolnom valamit, hogy felvertezzem a nemcsak érzéketlen, de egyenesen szadista környezettel szemben, hogy sérülések nélkül ússza meg az iskoláit, legalábbis az elemi iskolát... Idegen világ lett ez a számomra, élvezni a másik kiszolgáltatottságát, — nem kenyerem. Gyönyörködni a problémákkal birkózó szerencsétlen másik ember kinlódásában?

UGRÁSRA KÉSZEN

Az Országos Gyermekvédő Liga elnöke, dr. Ranschburg Jenő válaszol.

— Magyarországól nézve mennyire tekinthető egy gazdag ország luxusának a finnek erőszakellenes társadalmi akció-sorozata?

— A finn és a skandináv gyermekvédők kedvezőbb helyzetben vannak, mint mi. Ott a gyerekvédelmet állami feladatként kezelik és az állammal együtt oldják meg. Míg mi gyakorta, szinte az állam ellenére cselekszünk. Az akciójuk pedig semmiképpen nem nevezhető luxusnak. Ezeket az akciókat nem megcsinálni a luxus.

— Lenne értelme esetleg Magyarországon is valami hasonlóval próbálkozni, vagy mi még „nem tartunk ott”?

— Értelme mindenképpen lenne. Hogy hol tartunk, arról elég világosan beszélnek a riasztó statisztikai adatok.

— A társadalom fő mintái — gazdaságiak és politikailag egyaránt — egyre erőszakosabbak lesznek. Lehetséges-e ezt azzal ellensúlyozni, hogy a polgárokat erőszakmentes technikák alkalmazására buzdítjuk?

— Egy társadalomban általában az erőszakmentességet akkor kell hangsúlyozni, amikor az a társadalom veszélyeztetett helyzetbe kerül. Ellensúlyozni pedig kell. Bár azt nem tudom, hogy eredményes-e az ellensúlyozás, csak azt hogy valamit tennünk kell az erőszak ellen.

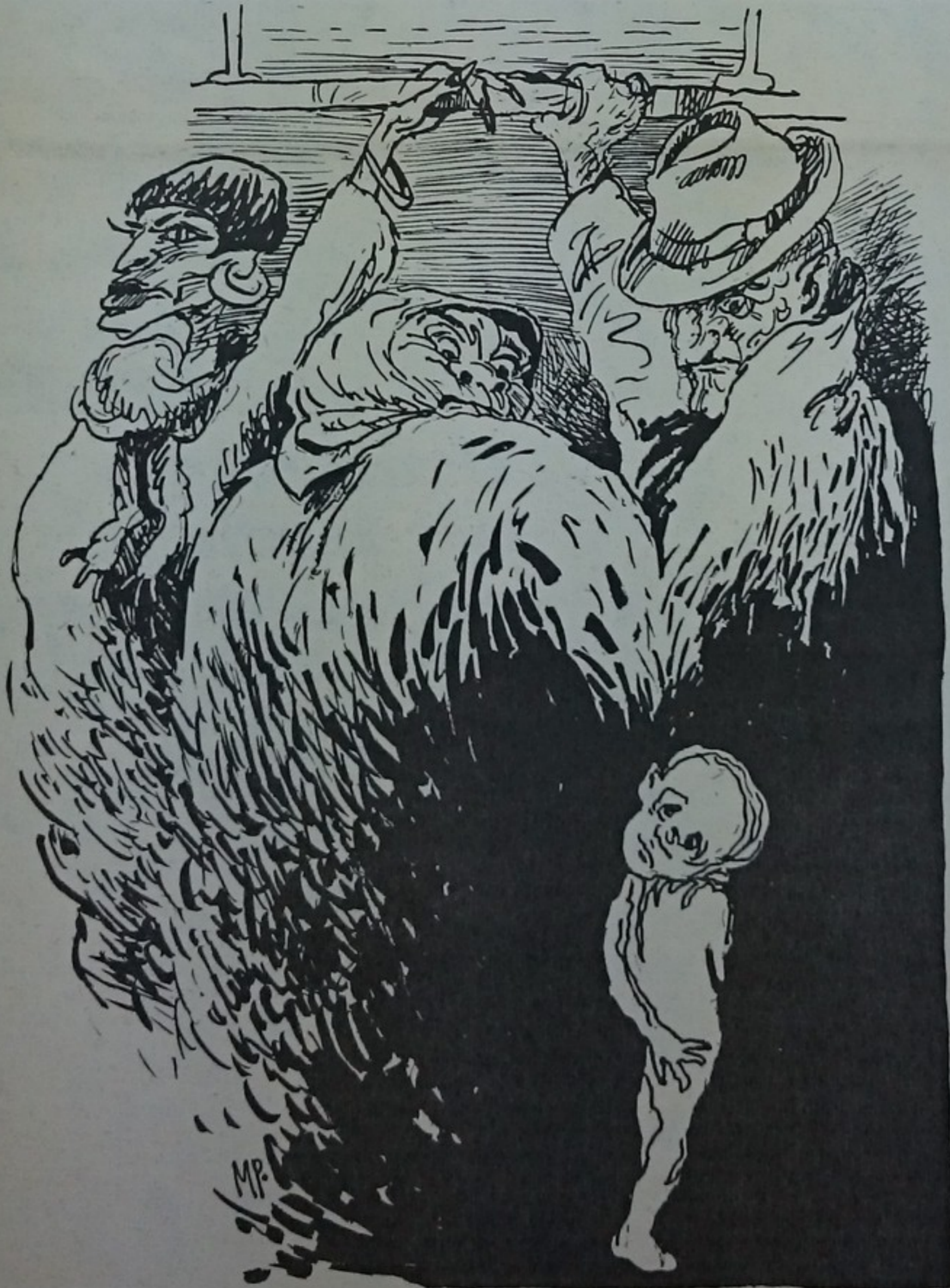
— Mit tesz az Országos Gyermekvédő Liga?

— A mi elvünk az, hogy olyan magatartás kialakítását kell kialakítani, ami

megelőzi és megnehezíti az erőszak kialakulását az emberi kapcsolatokban. Hamarosan megnyílik a VII. kerületben a Hársfa utcában az irodánk. Itt állandó ügyeletet adunk mind a gyermekek, mind a szülők számára. Ügyeket szeret-

nénk végigjárni. Például gyermekelhelyezési pereket. Azt próbáljuk felvállalni, azt ami ebből fekélyes. Indítjuk országsszerte a szülők iskoláit. Azokra építünk, akiknél még kicsi a gyerek. Ennek az akciónak az a lényege, hogy meg-

tanítsuk a szülőket, miként alakítsa kapcsolatát a gyerekekkel. Az Almási téren az elvált szülők klubja indul. Ezzel szeretnénk az egyszülői családokban segíteni, egyengetni a szülő útját a gyerek felé. **d.a.**

Idegen világ ez a gyerek számára is, aki eddig már környezetben élt, s ebbe kell most beleszoknia, ebben kell felnőnie... Hogyan tanítsam meg védekezésre? Milyen eszközei vannak egy védtelen embernek az agresszióval szemben? Neveljem talán a gyereket is agresszív-nak? Kövessek el erőszakot a természetén, mikor csupa jóindulat ez a gyerek? Otthonunkban, családom körében sem ez a világ veszi körül, s nem ez a környörtelen agresszív világ vette körül Angliában sem!

Egyelőre azal nyugtattam meg az izgatott gyereket, hogy a másik iskolában jobb lesz, ott talán nincsenek ilyen érdehangú tanerők, s hogy ez két rossz néni volt, hogy vannak ilyen felnőttek is, és mi egészen véletlenül kerültünk velük kapcsolatba... S míg szorítottam a gyerek kezét, csodálkozva és kiábrándultam gondoltam arra, hogy nincs szolidaritás a „dolgozó nők” között. Pedig ha valakinek, akkor a nőknek egymásról tudniuk kellene, mivel kínlódnak közösen és általában:

Hajnalban kelni, előkészíteni vacsorához a tegnap munkaidő után sorbanállás révén megvásárolt főz-nivalót, felébreszteni, öltöztetni, reggeliztetni az álmos gyerekeket, leadni őket óvodában, iskolában, s közben gondolatban emészteni, megemészteni a munkahelyi problémákat, munkahelyi konfliktusokat, aztán a probléma a férj-jel, aki esetleg semmiben sem segít otthon és csak a saját közérzete, karrierje, élvezetei érdeklik stb., stb...

Azonos életformák azonos problémákat termelnek, s a nők azonos módon kínlódnak általában is, együtt is, és külön-külön is, és akkor nem az a törekvésük — mint a fenti példa mutatja —, hogy segítő kezet nyújtsanak egymásnak, hanem inkább gyönyörködve nézik, hogyan süllyed el közülük valaki, egy egyenjogúsított (ami a terheket illeti) másik nő ebben az elszennyeződött, mocsári világban, amelyet nagyvárosi életformának neveznek; — ebben az eliszaposodott, eltömegesedett, elidegenedett, elaljasodott, a velejéig erkölcstelen, minden emberségéből kivetkőzött világban... — amit „a dolgozó nép” teremtett magának Budapesten. **Sipos Julianna**

EGY PSZICHIÁTER KALANDJAI

Dizlexia

Sorozatunkban a sokat látott lélekgyógyász egy-egy esetét írja le, mellékelve a történet tanulságait is. A dolog pikantériája éppen az esetek köznapisága. Saját agylövésünk bukkannak fel ezekben az esetekben. S ha szeretnénk is olykor nyavalyáinkat teljesen egyedinek és műlaszthatatlannak hinni, csalódnunk kell: az ember igenis barkácsolható. Néha még házilag is. S a segítség se szégyen. Szerzőnk arra is vállalkozik, hogy a 424 címén a nevére érkező levelekre a lap hasábjain válaszol.

Először a szülők jelentkeztek. Az apa, esztergályos szakmunkás, kapkodva, idegesen beszélt. Nem titkolta egy pillanatra sem, hogy az ügy, amivel keres, minden lelkijére igénybe veszi. Az anya jogtáncos, kemény, határozott nő. Minden mondata pontos, kimért, fegyelmezett. Huszonhat éves fiuk, Lajos miatt jöttek. Amióta elvégezte az egyetemet és egy művelődési házban dolgozik, egyre feszültebb. Éjszakánként nyugtalanul fel alá járkal. Fennhangon beszél, magával vitatkozik. A szüleivel az utóbbi időben goromba, ellenséges, nem ritkán támadó. Az apa aggódva kérdezi, ugye, nem kezdődő elmebetegségről van szó?

Amikor másodszor jönnek, a fiút is magukkal hozzák. Magas, finom arcú, fiatal férfi. Tétován, erőtlően ráz kezét. Kerüli a tekintetemet. Elmondja, hogy nem érti ezt az egészet, miért kellett ide jönnie. Természetesen minden kérdésemre válaszol, de nyugodjak meg, nincs semmi baja, ő ezt tudja, legalábbis lelki természetű nincs.

Az utolsó fél mondatot visszamondom. Szóval nincs lelki baja. Hallgat. Lát-szik, rendőnyomozói kérdésözönre, ki-oktató hangnemre számított. Most végképp nem érti, voltaképpen hová került.

A kultúráról kérdezem. Érdekes szakmája van, Lajos. Ebbe a témába sem kap bele. Egy darabig csöndesen néz maga elé, majd annyit mond, hogy a szüleit kérdezzem, ők mindent jobban tudnak, ők válaszolni fognak. Riadtan néz fel rám, le a szőnyegre, fel a plafonra. Kezével orrát piszkálja, arcán verejtéke csillog.

Az apa közben benyit, érdeklődik, hogy rendben haladnak-e a dolgok. Megnyugtatom, igen.

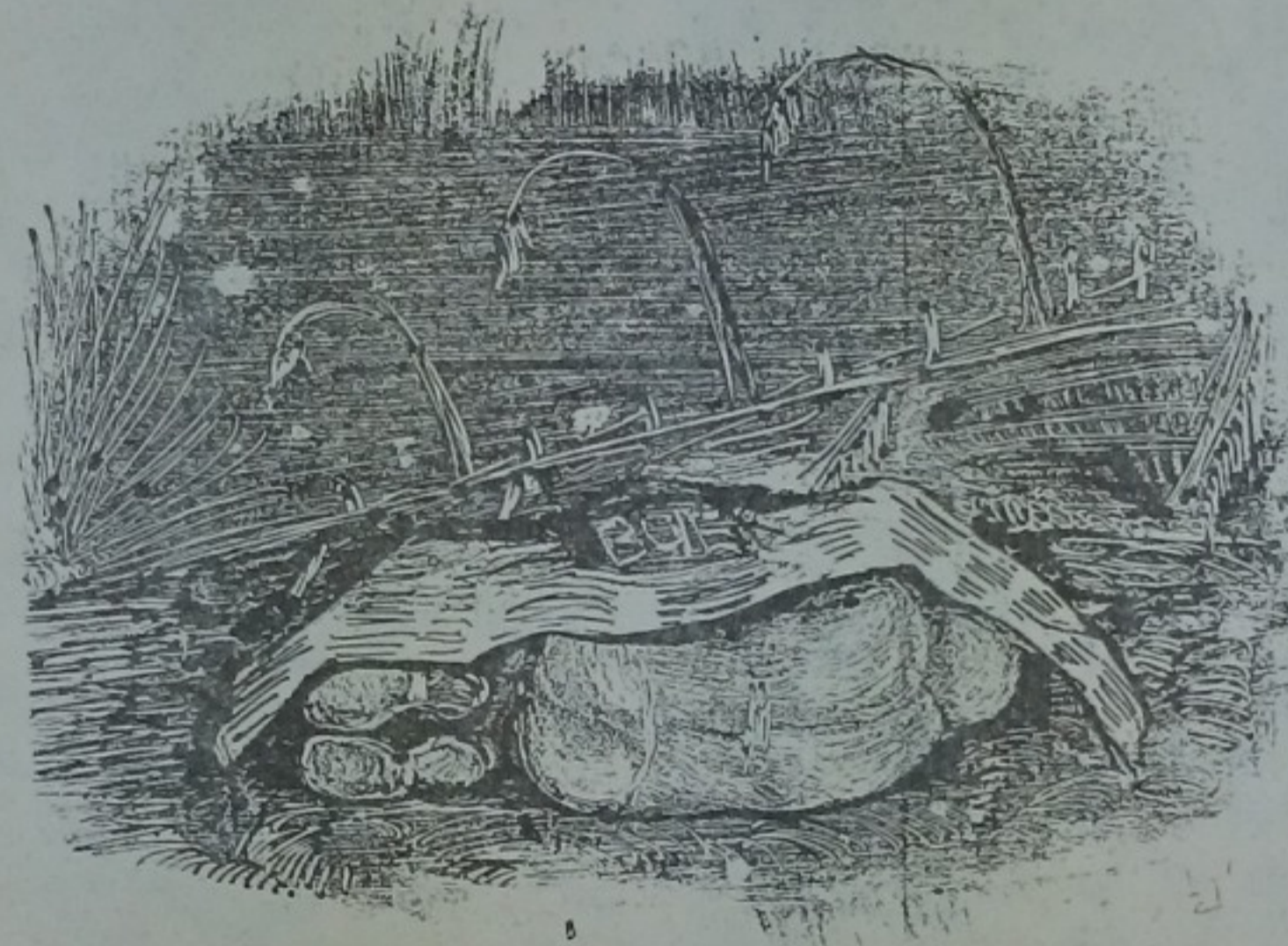
Hirtelen ötlettel novelláskötetet nyomok a kezébe. Kérem, olvasson. A fiú nézi a könyvet, zsebkendőjével homlokát törölgeti, körmét rágja. Nekilendül. Szótagok pukkadnak szét a szájában, a szavak nem olvadnak egybe, a mondatoknak nincs eleje és vége. A fiú nem tud olvasni.

Külön hívom be a szülőket. Az anya azonnal ellentámadásba megy át, ilyen rövid idő alatt semmilyen diagnózist nem lehet felállítani. A fiú rossz idegállapotban van. Ilyenkor romlik az intellektuális teljesítmény. Egyébként nagyon tehetséges a gyermek, az apjára ütött,

mondja és jelentősegteljesen néz a férjére.

Az apa hosszasan hallgat, kezébe temeti az arcát, fülcimpáját dörzsöli. Cigarettről cigarettára gyűjt. Aztán nagyot sóhajt és megszólal.

Lajos hat hónapos korában bölcsődébe

került. Sokat betegeskedett, főleg a fülével. Óvni kezdték, féltették a fertőzéstől, szétlőt, hideg víztől, mindentől.

Csak három éves korában kezdett beszélni. Addig néma maradt.

Az iskolában a tanárok hamar felhívták a szülők figyelmét arra, hogy Lajos lassú, nehézkes, körülményes, és főleg lámpalázás. De ahelyett, hogy ezen elgondolkoztak volna, a tanárokat okolták. Nem tudnak bánni a gyerekekkel. Ide züllött a magyar pedagógia, képtelenek bánni a gyermekek iskolával szembeni ellenállásával.

Az asszony minden szabad percét Lajos mellett töltötte. Együtt magolták a lec-

kéket, gyártották a puskákat, győtrődtek a tananyaggal.

Lajos végül elvégezte az általános iskolát, majd a gimnáziumot. Egyetemi felvételi je csak második kísérletre sikerült. A szülők minden összeköttetésüket mozgósították. Bejelentkeztek a rektorhoz, a tanszékvezetőhöz, régi baráti kapcsolataikat felújították. Aszerint kötöttek újabb barátságot, hogy Lajos tanulmányai szempontjából előnyös-e vagy sem.

A diplomaosztás napja életük nagy ünnepe volt. Úgy érezték, mindent megtettek gyermekükért. Most már rajta a sor...

Az apát visszatérő álmok kínozták. Ezekben az álmokban Lajos szakmun-

teszi hozzá, örök életben diplomás akartam lenni.

Az első hónapokban Lajos görcsösen próbált eleget tenni az elvárásoknak. A művelődési ház igazgatója azonban hamar észrevette, hogy valami nincs rendben. Egy hosszú beszélgetésben Lajos elárulta neki, hogy nem ez az ő világa. Legszívesebben barkácsolna, szívesen elvégez a házban minden szerelői munkát, csak hagyják békén az úgynevezett kultúrával.

A szülőknek az tűnt fel, hogy a munkahelyére addig szorongva járó fiú sokkal oldottabb, elkezd mesélni a kollégáiról, dicséri a főnökét, elégedett a munkájával.

Amikor elárulta nekik, hogy milyen munkát véget a művelődési házban, fordult egyet velük a világ. Most itt vannak. Azt kellett tisztáznom a szülőkkel, hogy Lajos már a helyén van, inkább ők szorulnak segítségre. Át kell rendezniük magukban a fiú számára kiépített életprogramot, amely Lajos számára megvalósíthatatlan, még lelki betegség árán is. A történet tanulságai.

1. A fiú organikus betegségét, az agykéreg sajátos működési zavarára visszavezethető olvasási zavart, vagyis a dizlexiát nem fedezte fel senki. Ezért Lajos soha nem tanult meg igazán jól olvasni és írni. Ez pedig elemi feltétele az értelmiségi létnek. Sajnos, a dizlexia igen gyakori betegség, de ez nem elég köztudott sem a szülők, sem a pedagógusok körében. Ha időben ismerik fel, tökéletesen gyógyítható (elsősorban a 6-7 éves korban) megfelelő gyakorlattal, gyógypedagógus segítségével.

2. A szülők ráerőltettek fiúkra egy olyan életformát, amely nem a gyermek képességeire, érdeklődésére épült. Ez a diploma lét okozta Lajos átmeneti neurózisát, amely azonnal oldódott, mi-helyt azt csinálhatta, ami belőle fakadt.

3. Mindez azért következhetett be, mivel az apa saját megvalósulatlan vágyait fián keresztül akarta megvalósítani.

Szándékosan választottam olyan példát, ahol az élet maga oldotta meg a problémát, szakember segítsége nélkül. Ennek tudomásul vételében kellett segítenem a szülőket.

Dr. Gerevich József

Nemzetközi konferencia a drogmegelőzésről

Belgium, Luxemburg, Lengyelország és Magyarország részvételével 4 napos munkakonferencia kezdődik Budapesten április 4-8. között. A konferencia célja kettős. A résztvevők egyrészt kicserélik tapasztalataikat az iskolai megelőzés terén. Másrészt pedig közös, egységes módszerek alapján kidolgozott programok indítását beszélik meg hasonló értékelési rendszer segítségével. Így alkalom lesz összehasonlítani a programok hatékonyságát eltérő környezeti feltételek között. A közös munka Ernst Servais belga szakember szemléletén alapul, aki, mint már hírül adtuk, hamarosan hazánkba látogat a konferencia előkészítése végett.

KIÚT

Vácott a Hajós Alfréd Ifjúsági Centrum és az Országos Egészségvédelmi Tanács Dropprogramjának szervezésében szenvedélyellenes napok lesznek április 24-26. között. Hazánkban első ízben kerül alkalmazásra egy híres kanadai módszer, a Szendélybetegségek Megelőzésének Hete. A módszer lényege az, hogy egy lakóhelyi közösség jelentős kulcsszemélyei (politikai vezetők, orvosok, tanárok, gyógyszerészek, papok, stb.) és az ifjúság aktív részvételével rázzák fel a lakosság lelkiismeretét egy olyan jelentős társadalmi probléma megoldásához, mint az al-

kohol és a drogfogyasztás. A három napos rendezvényen vitacsoportok, fórumok, hangverseny, sportvetélkedők, tudományos konferencia, videodemonstrációk hívják fel a figyelmet a problémára és mozgósítják a helyi erőforrásokat a kiút megtalálására. Vác minden érdeklődőt szeretettel vár a szenvedélyek napjain. Csak remélni tudjuk, hogy ez a kezdeményezés más városokban is követőkre talál.

MAGYAR NÉVTELEN ALKOHOLISTÁK

Nem kacsá. Többszörösen sikerült leellenőriznünk az információ hitelességét. Valóban van már hazánkban Névtelen Alkoholistákból álló csoport. Hogy az olvasó egy kicsit tisztában legyen a fogalommal és a hír jelentőségével, el kell mondanunk, hogy a Névtelen Alkoholisták mozgalma az alkoholizmus kezelésének mindmáig legeredményesebb (laikus) módszere. Spirituális megközelítés, amely a hitre épít. Semmit nem bíz a véletlenre. 12 lépésből álló forgatókönyvvel látja el a pácienseket. A legfontosabb lépés annak belátása, hogy az alkoholista egyedül nem képes túljutni alkoholizmusán, aláveti magát egy fölötté álló isteni hatalomnak. Ezt követően leltárat kell készítenie mindazokról, akiket megbántott és jóvá kell tennie bűneit. Ezenkívül tapasztalatait felhasználva mások segítéséhez kell hozzájárulnia. A Névtelen Alkoholisták csoportjait nem szabad összetéveszteni az alkoholklubokkal. Utóbbiak az elmúlt politikai rendszer fonákosságait magukba sűrítők, kétséges hatékonyságú csoportok. Szemben a Névtelen Alkoholistákkal, felülről szerveződnek, nem alkoholisták hozzák létre őket, elfogadják állami támogatást és nincs semmilyen jól strukturált tevékenységi formájuk.

Az első budapesti NA csoport csütörtökönként találkozik 18 órától a XII. Kis János altábornagy utca 34. szám alatt. Nyitott nap (nem alkoholista érdeklődők számára) minden hónap első csütörtökje.

- **Katolikus lelkeség** telefonszolgálat: 142-7762. Minden csütörtök és vasárnap estétől másnap reggelig.

*
- **Ismerkedés és fiatalok levelezőszolgálat** (fényképes levelekkel): SZÍV-SZORÍTÓ Esztergom 2500 Pf. 135.

*
- **AIDS-szűrés** név nélkül. Információ a 166-9283-as telefonszámon.

*
- **Homoszexuálisok Országos Egyesülete**: 1387 Budapest, Pf. 22. Telefon (este): 141-4315.

- **Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Közhaszniú Információs Szolgálat**: 118-2934 vagy 118-2050.

*
- **Ingyenes vérnyomásmérés** az Életmód Központban (Budapest, XI. ker. Lágymányosi út 16.) Hétfőtől péntekig 8 és 16 óra között. Telefon: 166-6483.

*
- **ALKOHOLELVONÓ**: Budapest, XIII. ker., Róbert Károly krt. 82-84. (kórház). Telefon: 129-8200.

*
- **Kenguru Pótmama Szolgálati Iroda** telefon: 186-8685.

*
- **Önsegítő** (egészségvédelmi) Közösségek Információs csoportja. (Szervezést és működést segít.) 112-5020 vagy 132-7388.

*
- **Csökkent munkaképességűek, rokkantnyugdíjasok, öregségi nyugdíjasok munkaközvetítője**: VII. ker. Baross u. 127. Nyitva: hétfőtől péntekig 8-12 óráig. Vezető: Lovász Margit.

*
- **Lakásbérlet** Egyesülete: Sallai I. u. 23/b. Elnök: Szabó Miklós.

*
- **Ifjúsági Munkavállalási Tanácsadó**: XI. ker. Bicskei u. 6. Telefon: 166-8835 vagy 166-8846. Nyitva: hétfő (14-19 óráig), szerda (8-16 óráig), péntek (8-12 óráig).

*
- **A fiatal hajléktalanoknak szánt kinőtt meleg ruhákat** (esetleg hálósákokat) a következő címre kérik küldeni. (Utcai gondozószolgálat a Gyívi címen) Budapest, VIII. ker. Kállai Éva u. 9-11.

*
- **Erdélyi Magyarok Egyesülete**: Budapest, V. ker. Molnár u. 9. Telefon: 118-6769. Ügyfélfogadás: minden csütörtökön 18-21 óráig.

*
- **Noé Bárkaja** 1476. Budapest, Postafiók 226. Leveledre válaszol a Bárka.

*
- **FIATALOK KLUBJA** működik december 1-től a budaörsi Községi Házban minden pénteken 18-23 h-ig. A programban filmklub, teaház, rock and roll klub, táncitanulás, együttesek, szólóénekesek stb.

*
- **Oldalborda kerestetik!** 35 éves, gátlásos, zárkózott férfi társnőt keres. Jelige Korhatár nélkül. Leveletet a szerkesztőségbe várjuk. (1087, Könyves Kálmán krt. 76. 424 szerkesztősége)

*
- **Jogi-, hatalmi visszaélésekre bukkanva** keresse a Kontroll Ligát! Címünk: 2151 Fót Pf. 50.

*
- **A munkaképteleneket, öregeket étellel** is ellátják a Vajdahunyad utcai menhelyen (Budapest, VIII. ker. Vajdahunyad u. 3.)

*
- **Ingyenes gerinc- és csípővizsgálat** gyerekeknek: Budapest, II. ker. Pusztaszeri út 42/a. Telefon: 115-6639 délutánonként.

- **Kisgyerekes anyák átmeneti menhelye** a VIII. ker. Könyves Kálmán krt. 84.-ben van. Ugyanitt igényelhető szoba például fővárosi orvosi kezelés idejére is. Előre kell bejelentkezni telefonon Kollátor Árpádnénál 114-3857.

*
- **"Egészség alkoholelles klub"** a budakeszi művelődési házban minden csütörtökön 5-7-ig.

*
- **A szabad Románia** megsegítésére szánt pénzdományokat csekkszámára is lehet fizetni, ennek száma: MNB 235-90171 8147.

*
- **Az Országos Dohányfüstmentes Egyesület** Budapest V. ker., Arany János u. 7. szám alá költözött. Telefon: 131-8903. Postacímük: 1446 Budapest, Pf: 408.

*
- **Ingyenes gerinc- és csípővizsgálat** gyerekeknek: Budapest II. ker., Pusztaszeri út 42/a. Telefon: 115-6639 délutánonként.

*
- **Tanácsok az egészségmegőrzéshez.** Személyesen vagy telefonon. Életmódtanácsadó: Budapest, XI. Lágymányosi u. 16. Telefon: 166-6483.

*
- **Lelki elsősegély** (éjjel-nappal): 122-9600.

*
- **Kallódó Ifjúságot Mentő Misszió** (reformátusok): 122-0306.

*
- **Baptista Egyház TEA KLUB**: Budafok, Péter Pál u. 17-19. Péntekenként.

*
- **Drogvonal**: 149-1129 keddenként 13-17 óráig.

*
- **Alkoholvonal**: 140-8546 hétfőnként 9-12 óráig.

*
- **C-64, C-16 és PLUS4** programokat cserél Kálmán Albert, telefon: 128-5917.

*
- **Angolul angolokkal** levelezni több. Aki tud, küldjön címet a szerkesztőségbe.

*
- **Fotótörténeti gyűjteményhez** cserepartner: Györi Lajos Bp. 62 Pf. 166. 1390.

*
- **Az ezer lelkesnél kisebb településeken** megszerezhető (lakható vagy felújítható) ingatlanokról ingyen ad hírt a 424. Sokan költözni oda is szívesen!

*
- **Társadalmi szervezetek anyagi alapjainak megteremtésében** segít a "közösségi célú munkavállalás". Ezzel kapcsolatos felvilágosítást, tanácsot, segítséget ad a "KÖSZI": 1054 Budapest, V., Steindl Imre u. 12. I. emelet. Telefon: 112-6694.

*
- **Társadalmi szervezetek gazdálkodásához** minden útmutató, nyomtatvány, kézikönyv (az 1990-es szabályoknak megfelelő) megrendelhető a Peták Egyesülésnél: 1126 Budapest, Nagy Jenő u. 5. Pf.: 1.

*
- **Keressük azokat az ügyvédeket**, akik szegények képviselését (a hatalommal vívott harcukban) ingyen, vagy jelképes honoráriumért is vállalják. (424 szerkesztőség)

*
- **Keressük azokat a nyílt pályázatokat és alapítványokat**, amelyek velünk rokon hivatást vállaltak. A 424 vállalja a hírverést.

*
- **Aki szegénységellenes hétvégéről**, vagy más hasonló akcióról tud, kérjük időben értesítse a szerkesztőséget!

*
- **Keressük azokat a vállalatokat, illetve vállalkozókat**, akik börtönből szabadultakat is alkalmaznának. Ha van szálláslehetőség - kérjük - azt is közöljék a szerkesztőséggel.

*
- **Aki szegénységellenes hétvégéről**, vagy más hasonló akcióról tud, kérjük időben értesítse a szerkesztőséget!

- **A kistelepülések váltig hallgatnak.** Pedig eredetileg tőlük kértük az elhagyott, eladó (lakható, vagy rendbehozható) házak címelt. Kaptunk azonban néhány címet az olvasóktól. Közöttük néhányan olyan árú házról is beszélnek, amennyi pénzt mi még nem láttunk. Ezért a következőket ajánljuk: továbbra is ingyen tudósítunk minden olyan ingatlanról, ami nem drágább negyed millió forintnál. Az ennél drágábbak hírért azonban csak fizetett apróhirdetést vesszük fel. (Nem vonatkozik ez a megszorítás a kistelepülések önkormányzataira, ha a náluk megszerezhető ingatlanokról bővebb listát közölnek.)

- **Eladó Edde, Fő u. 60** alatt lévő, régi típusú, falusi ház 1200 négyszögöl területen. A házhoz gazdasági épületek tartoznak, istálló, disznóól. A területen gyümölcsös, szőlő, szántó, kaszáló van. Idén kerül bevezetésre a víz. Irányár: 280.000 Ft. Érdeklődni: Edde, Fő u. 79. alatt lehet.

- **2 szoba, konyha, kamra, spejz** Fiad községben az Igali fürdő közelében. Cím: özv. Kiss Györgyné, 7282 Fiad, Kossuth Lajos út 31.

*
- **Gadányban**, a vasútállomástól 5 km-re lakóházas ingatlan eladó. Érdeklődni: Mesztegnyői Közös Községi Tanács vagy Borsfay Géza, 8700 Marcali, Berzsenyi u. 5.

Élet a Földön kívül

Megalakult a Planetary Society Magyar Barátainak Klubja — írja a Tudomány című folyóirat januári száma. A Planetary Society 1980-ban Kaliforniában alakult. A szervezet azokat az érdeklődőket tömöríti, akik figyelemmel szeretnék kísérni a bolygókutatás és a Földön kívüli élet kutatásának (SETI) fejleményeit.

A társaság Planetary Report című kéthavonta jelentkező kiadványában közérthetően tájékoztatja tagjait a téma legújabb eredményeiről és terveiről.

A Magyar Asztronautikai Társaság (MANT) és az Uránia Csillagvizsgáló a közelmúltban felvette a kapcsolatot a Planetary Societyvel.

A MANT és az Uránia Csillagvizsgáló megállapodott, hogy létrehozzák a Planetary Society Magyar Barátainak Klubját. A klub tagjai évi 250 Ft tagsági díj fejében havonta egy alkalommal az Uránia Csillagvizsgálóban összejövetelen vehetnek részt, ahol bemutatják a Planetary Societytől kapott szemléltető anyagokat (első alkalommal a Voyager-programról szóló egy órás videofilmet), valamint szakemberek ismertetik a Planetary Report és a társaság által küldött anyagok alapján a legújabb csillagászati érdekességeket.

Jelentkezni folyamatosan lehet az Uránia Csillagvizsgálóban (1016 Budapest, I. Sándor u. 3/b., tel.: 186-9233.).

- **Aki ingyenkonyhákról, éjjeli menedékhelyekről** tud (az ország bármely pontján) kérjük, értesítse a szerkesztőséget!

*
- **Ha tud valaki olyan megtakarítási, befektetési formát**, amivel kicsi összegek is kamatoztathatók, ossza meg a 424 olvasóival!

*
- **Minden olyan öngyógyító csoportosulás** jelentkezését várja a 424, amely úgy tudja, hogy valami egyedülállót csinál.

Választék

- **Ifjúsági- és gyermekszervezetek, érdekvédelmi szervezetek, alapítványok, közösségek** (1990. január 31-i ismereteink szerint):

- **Amatőr Bábosok Országos Tanácsa**
- **Amatőr Néptáncosok Országos Tanácsa**
- **Amatőr Színjátékosok Országos Tanácsa**
- **Autista Érdekvédelmi Egyesület**

- **ASSITEJ** (Ifjúsági Színházak Nemzetközi Szervezete) Magyar Központja
- **A végtaghiányos gyerekekért Alapítvány**

- **Az életért, a csontvelőbetegéért Alapítvány**
- **CIMEA** (Gyermek- és Serdülőkorú Mozgalmak Nemzetközi Bizottsága)

- **Down-értelmi fogyatékosok fejlesztését segítő Alapítvány**
- **Egységkárosodott és rokkant gyerekek táboroztatásáért és üdüléséért Alapítvány**

- **Egészségmegőrző Egyesület**
- **Hagyományörző Úttörők Baráti Szövetsége**

- **IBBY** (Nemzetközi Gyermekkönyv Tanács) Magyar Bizottsága
- **Iskolapolgár Közéleti Alapítvány**

- **G-2000 Társaság**
- **Gyermekbarát Ifjúsági Klub**
- **Gyermekbarát-Úttörők Baráti Kör**

- **Gyermekérdekek Magyarországi Fóruma**
- **Kadima Zsidó Cserkészcsapat**
- **Kemény Gábor Iskolaszövetség**

- **Kis Áron Magyar Játék Társaság**
- **Magyar Cserkészcsapatok Szövetsége**
- **Magyar Cserkész Ifjúsági Szövetkezeti és Iskola Szövetség**

- **Magyar Cserkészszövetség**
- **Magyar Diáksport Szövetség**
- **Magyar Dramapedagógiai Társaság**
- **Magyar Film- és TV-művészek Szövetsége**

- **Gyermek és Ifjúsági Szakosztálya**
- **Magyar Környezetvédelmi Egyesület Ifjúsági és Gyermek Tagozata**

- **Bács-Kiskun megyében, Budapesttől 60 km-re nagybani állattartáshoz** (csirke, liba, sertés, marha, esetleg nyúl) **tölkéstársat** keresek! Víz, villany, férőhely, építési lehetőség és helyben lakó munkaerő van! Nagyon sürgős! Leveleket „Tanya” jelíggel kérek a szerkesztőség címére.

- **Minden olyan öngyógyító csoportosulás** jelentkezését várja a 424, amely úgy tudja, hogy valami egyedülállót csinál.

- **Magyar-Lengyel Országjáró Diákszövetség**

- **Magyar Országgyűlés Családvédelmi Bizottsága**

- **Magyar Országgyűlés Ifjúsági és Sportbizottsága**

- **Magyar Országgyűlés Gyermek- és Ifjúsági Érdekvédelmi Csoportja**

- **Magyar Pedagógiai Társaság**

- **Magyar Piarista Diákszövetség**

- **Magyar Úttörők Szövetsége**

- **Magyarországi Ifjúsági Szervezetek Országos Tanácsa**

- **Nagycsaládosok Országos Egyesülete**

- **Nemzetközi Pető Alapítvány**

- **Nevelő Otthonok Magyarországi Egyesülete**

- **Országos Családszövetség**

- **Országos Gyermekvédő Liga**

- **Pentaton Társaság**

- **Sík Sándor Eszperantó Cserkész Központ**

- **SOS Gyermekfalvak Magyarországi Egyesülete**

- **START Sportegyesület**

- **Szép Holnap Társaság**

- **Szülői Szövetség**

- **Szól a szív Alapítvány**

- **Támasz Alapítvány**

- **XV. Kerületi Gyermekbarát Egyesület**

- **Új Hullám Alapítvány**

- **UNICEF** (Az Egyesült Nemzetek Gyermeksegélyezési Alapja) Magyar Bizottsága

- **VITA** Egylet

- **Volt Állami Gondozottak Önszegélyező Egyesülete**

- **Zsidó Diákok Magyarországi Szövetsége**

Hirdetéseiket a 424 ingyen közli, amennyiben cserét ajánlanak (gyermekruha, játék, magángyűjtemény, stb.), vagy ingyenes szolgáltatást kínálnak.

Homoszexuálisok, állami-gondozottak, tinik, börtönviseltek, börtönlakók, narkósok! Ezen az oldalon a leveleitek-re olyanok válaszolnak, akik maguk is megélték, átéltek azt a sorhelyzetet, amiről beszélnek. Ha olyan levelet kapunk, amire mégsincs avatott levelezőnk, akkor megkeressük ahhoz is a leghitelesebb választót.

424 Ifjúsági hetilap

BUDAPEST

Könyves Kálmán krt. 76.

Géppel → 1087

Kézzel →

VEZETŐ: "Péter" 424 szent.

BUDAPEST

Könyves Kálmán krt. 76.

1087

Őszintén szólva zavarban vagyok. Az az érzésem, hogy a hozzám érkező levelek túlfeszítik azokat a kereteket, amit egy levelezési rovat még elbírnak, illetve amire egy ilyen rovatot kitaláltak. A levelek túlnyomó többsége olyasmit vár el tőlem, amit a legjobb akarattal sem tudok teljesíteni, hiszen sem én, sem pedig a lap nem képes eleget tenni annak az elemmentaris erővel felénk áradó igénynek, ami — főleg a vidéki és fiatal homoszexuálisok — leveleiből árad. Nevezetesen: magányosságuk, egyedüllétük és kétségbeesett társkeresési igényük megoldását. Segíteni is csak nagyon korlátozott mértékben vagyok képes. A kisebbség kirekesztettségéből, megvetett szexuális beállítódásából fakadó titkolózás, szégyenérzet és magány feloldása meghaladja minden jószándékú segítőkészségemet. Ígérem: a hozzánk érkező ismerkedési társkeresési igényeket megpróbálom közvetíteni. Ez azonban kevés. Ismételtlen csak azt tudom ajánlani, hogy akinek ilyen problémája van, lépjen be az egyesületbe (Bp. Pf: 22. 1387), vagy keresse fel az egyesület szórakoztató centrumát, a LOKALT (Bp., VII. Kertész

u. 31.). Ez a szórakozóhely minden nap 20-05-ig nyitva van. Este 22 órától discó zenét szolgáltat és — sajnos az egyetlen olyan zártkörű hely — ahol kulturált, emberi körülmények között lehet azonos neműekkel ismeretséget, barátságot kötni. Tudom ez a vidékiek számára nem a legideálisabb. Mégis pillanatnyilag más nincs. Itt társkeresés céljára hirdető tábla van, amit szintén igénybe lehet venni. Minél többen lesznek tagjai az egyesületnek, annál több lehetőség kínálkozik a közös és értelmes cselekvésre, szórakozásra és ismerkedésre. Önismereti csoportokat is indít az egyesület, ha kell — hogy vidékiek is látogathassák szombat délután is. Jelentkezhet bárki, nem kell egyesületi tagnak lenni. A LOKAL újabbán már délután 15 órától is nyitva van, és a helyszínen is be lehet lépni az egyesületbe.

Levelet vár:

Salló Hajnalka (a tini)
Kínai Attila (narkósügyek)
"Péter" (homoszexuális ügyek)
Makai Petra (szekták)
Báthori Erzsébet
(menekültügyek)
Házi Magdolna (rokkantügyek)
Sámson Sándor (börtönügyek)

Hello 424!

Az 1990. február hatodán megjelent újságban a Metal Bunker vezetőjének, Törő Istvánnak metal sikerlistáját olvashattuk.

Én meglehetősen cikinek és rettentő sötét dolognak tartom azt, hogy világhírű zenekarok nevét ilyen nagy hibaszázalékkal írják le.

A pár soros részben a következő hibákat találtam:

Hibásan
GLEM-POWER
GUNS N ROSES
NÖTLEY CRŰE
SRACH-METÁL
HARD-CORE
BEATH-METAL
KING-DIAMOND
MARIO WAR
NAPALM-BEATH DRI

Helyesen
GLAM-POWER
GUNS 'N' ROSES
MÖTLEY CRŰE
THRASH-METAL
HARDCORE
DEATH-METAL
KING DIAMOND
MANOWAR
NAPALM DEATH DRI

Mellesleg az, hogy a GUNS 'N' ROSES se nem GLAM, se nem POWER METAL, hanem SLEAZE. Tovább a WASP soha nem volt SPEED-METAL, valamint a HELLOWEEN is inkább az európai POWER-METAL stílushoz sorolható. A tíz szarvas-hibához képest elhanyagolható tévedések, és ne próbálják Törő Istvánnak kenni a dolgot, hisz aki nap mint nap ezekkel a lemezekkel foglalkozik, ekkora hibákat nem vétene. Végezetül, gondolom leveletem leközölni úgysem merik, legalább valamelyik következő számban magyarázatot és egy hibaigazítót nagyon szívesen vennék. Üdvözlettel:

Egy rocker

*

Nyertél. Valóban mi csesztük el. Többet is nyerhetél volna, ha neved és címed is megírod. — Kaphattál volna Törő Istvántól egy heavy-pólót!
Közben megérkezett az első olvasói heavy metal lista is. Beküldöje „Indián”, az Elektromos Krokodiltól kapott egy heavy-pólót. Íme a lista: RUNNING WILD, AC DC, MOTÖRHEAD, ALICE COOPER, DEF LEPPARD, DESTRUCTION, METALLICA, BLACK SABBATH, IRON MAIDEN, VAN HALEN.

Stokisok

Fiatalkoromban nyomták a kezembe a 424 újságot. Egy lap, amibe én is beleszólok. 19 évig voltam állami gondozott! Aztán jött a kollégium, IBUSZ-lakás, albérlet, három év munkásszálló. Estin leérettségiztem, most éppen katona vagyok. 10 különböző intézetben nőttem fel. Májig is megmagyarázhatatlan, hogy miért rángattak egyik helyről a másikra.

Az intézményekről: volt, ahol rajszögre térdepelve kellett szavalni a szorzótáblát. (G.L.-nek hívták a nevelőt — név a szerkesztőségben), volt, ahol dákóval ütötték ránk a jóságot, másutt megmagyarázhatatlanul a fütőt kinevezték nevelőtanárrá, majd kiderült, hogy homoszexuális és kirúgták. Megint másutt egy nevelőtanár nő bolondériája az volt, hogy az általa nehezen nevelhetőnek ítélt gyerekeket meztelenre vetkőztette, az ágyhoz kötözte és úgy verte. Volt olyan hely ahol a nevelők tudtával egy erősebb gyerek szadizhatta a többi. Az egyik gyengébb fizikumú srác kiborult és egyszer hátulról belevágta a káposzterepet fölálló fiú hátába a zsebkesét. Volt aki „csak” korbáccsal ütelt bennünket. A fiúk közötti homoszexualitást kemény veréssel gyógyították.

Egy intézeti társammal egyik éjjel a Moszkva téren találkoztam, egy szál ingben cigarettát lejmolt a járókelőktől. Amikor szóba elegyedtünk, elmondta, éppen a Lipóton van beutalóval, csak nem bírja a zártságot. Úgyhogy minden jót! Akad érdekvédőnk!

Tisztelettel egy leszerelő katona
(név, cím a szerkesztőségben)

*

Tisztelt Szerkesztőség!

Nyilvánosan szeretnék elnézést kérni, attól a nevelőtől, aki a múltkor írt levelmemre az újság hasábjain válaszolt. Én ugyanis csak azokat támadtam, akik bűnösnek érezhetik magukat.

Tisztelettel Cs. J.

(A teljes levelet, amit terjedelmi okokból nem tudunk közölni, eljuttattuk a nevelőnek. — 424)

Még mindig: Lányok a sitten

..... 43 éves vagyok, két gyerekes családom, végzettségemet tekintve pedagógia-történelem szakos tanár. Háromgyerekes családban nőttem fel, édesapám iskolai végzettség nélküli kertész volt, anyám varrónő. 57 négyzetméteres lakótelepi, 1 + 2 fészobás lakásban élünk (1983. novemberétől). Előtte 33 négyzetméteres lakásban, azelőtt szoba-konyhás lakásban, azelőtt két albérletben. Kocsink, telkünk, vikendházunk nincs, nem is volt, valószínű, hogy már nem is lesz. Egyik hónaptól a másik hónapig viszonylag szépen megélünk, csak OTP-re tudunk vásárolni, legutóbbi szákmányunk egy színes tv. A név nem fontos. A cím pedig pláne nem! (A közbiztonság egyre romlik, és egyre több a betörő!) Lapjuk hangvétele egy kicsit szokatlanul szőki-mondó, helyenként naturális. De se baj! A baj az, hogy cikkekben (börtönökről szóló) Önök sem a valóságot írják meg. Örök igazság az, hogy hallgattassék meg mindkét fél! Persze sokkal szenzációsabb egy olyan cikk, amit vagy csak az egyik, vagy csak a másik fél szemszögéből írnak meg. Milyen jó lett volna, ha G.L. „Lányok a sitten” c. írása alatt ott olvashattuk volna azt a beszámolót is, amelyet arról a női börtönről ír, ahol az a „szegény, ártatlan lány szenvedett”! Persze akkor a cikk vesztett volna zamatából.

10 évig voltam nevelő — női fogvatartottaknál szerencsére csak 2 évig — előzetes letartóztatottaknál, jogerősen elítélteknél, előzetesen letartóztatott fiataloknál. 20 éve dolgozom a büntetés-végrehajtásnál. Rengetegen megfordultak a „kezem alatt”. Remélem nem értik félre! Egyszer talán, ha időm engedi, leírom majd a 10 év tapasztalatait. Annyit előrebocsátok, annyi agresszivitással, annyi embertelenséggel,

aljassággal találkoztam, szinte csoda, hogy lélekben ép maradtam. Ezeket pedig a fogva tartottaknál tapasztaltam. Képesek voltak emberi ronsot csinálni 16-17 éves kifejlett fiúk az alig múlt 15 éves zárkatársukból. A felnőttek sem voltak különben. Nem véletlen, hogy az elítéltek azt mondják, hogy nem a börtönt nehéz elviselni, hanem a zárkatársakat. És ez így igaz! Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a börtönben dolgozó emberek mind angyali lelkületűek. Nem. De azt mindenképpen kikérem a börtönben dolgozó tisztességes és nagyon nehéz munkát végző (szellemi munkát) örök nevében, hogy szexuálisan aberráltaknak titulálják őket, mint ahogy az említett cikkből kitűnik. Ráadásul a börtönbe újonnan befogadott elítélt soha nem megy keresztül olyan befogadási eljárás, amit ez a „sokat szenvedett lány” elmond az újságíróknak. A test őrgeit — ha olyan jelzés van, hogy feltehetően valamit ott dugott el — csak orvos vizsgálhatja át, ő vagy őrnő soha, befogadásakor ilyen vizsgálatot nem végeznek. Ez tehát a hölgy részéről hazugság, kitaláció! És ha ez hazugság, akkor a többi, amit elmondtott vajon igaz-e? Mire jó ilyen igen érdekes, de valótlannal cikket közölni. Kinek jó ez? Kinek használ? Ártani árt az biztos. Most a szabad, demokratikus Magyar Köztársaságban mire jó valótlanokból általánosítani. Igaz, hogy sokat írnak a rendőrökről, honvédekről és a büntetés-végrehajtásról is. Igaz az is, hogy mindegyikünknek van javítani való bőven. De akkor arra törekedjünk, és ne a moeskolódó jellegű, kuriózszerű firkálgatásokra!

Sz.E.

Budapest

(A nevet és a címet nem a szerkesztőség spórolta le.)

Hogyan

boldoguljunk?

Talán már nem szokatlan, hogy rovatunkban nem kizárólag jogszabályokat ismertetünk. Természetesen azok ismeretére is szükség van, de csak ezzel nem megyünk sokra. Hiába tudjuk, mihez van jogunk, ha képtelenek vagyunk élni vele, mert ismeretlen előttünk, kihez, hová és milyen indokkal fordulhatunk segítségért. Jó, ha azzal is tisztában vagyunk, hogy nem mindenütt látnak minket szívesen, ha gondunkkal-bajunkkal hivatalos szervekhez megyünk.

Kivételek mindig vannak. A budapesti XIV. kerületi tanács szociálpolitikai osztályán **Putnoki Katalin** kerületi tanácsos készséggel összeállított nekünk egy tájékoztatót a tanácsok által nyújtható támogatásokról.

Természetesen minden részletkérdésről nem tudunk írni, de a tisztyviselő információi alapján a kerületi (helyi) tanácsokon részletes felvilágosítást kapnak — félfogadási időben — az érdeklődők, az egyszerűbb esetekben pedig — naponta, félfogadási időn túl is — tanácsai ügyfélszolgálati irodák tudnak segíteni.

Putnoki Katalin a szerkesztőségünkhöz érkező — szakterületével kapcsolatos — kérdésekre levélben, vagy lapunk hasábjain szívesen válaszol.

dr. Jenő

Választási kicsinységek

A „független” szakszervezetek képviselője keményen megdorgálta a „hivatalos” szakszervezeteket. Az ítélet: demagógia. Az indoklás: kivitték az embereket az utcára, holott a helyes magatartás a kormányval szemben a tárgyalás és az alkuvolna. Könnyű utcai demonstrációt szervezni akkor, ha az embereknek (értsd: kisembereknek) üres a zsebük, s emiatt tele a ...

Az SzDSz lelkesen csatlakozott a „függetlenekhez”.

Anélkül, hogy az ügyben állást foglalnék, akad néhány kérdés.

1. Ha az emberek nem akarnak az utcára menni, van-e erő, amely képes kirángatni őket? Vagy annyira hülyék lennének, hogy nem tudják mit tesznek, s mennek az első hívó szóra, bárki fújja is a harci riadót?

2. Amikor a „hivatalosok” hosszú alku-dozásokat folytattak a kormánnyal, kik voltak azok, akik ezért a gyöngeség, a megalkuvás, az érdekképviselet-képtelenség bélyegét ragasztották rájuk?

3. Hogyan gondolják a „függetlenek”, hogy ezzel a kormánnyal, egy hónappal

a választások előtt tárgyalni lehet, s amint ők remélik: biztosítékot kapni?

4. Ha az SzDSz undorodik az utcától, mire föl szorgoskodott a népszavazásnak nevezett tavaly novemberi „utcai” demonstráció ügyében? A presztízst, hatalomért igen, a kenyérért nem?

5. Hetente vannak demonstrációk — Erdélyért, a földtörvény ellen, az adó miatt —, éppen csak ez demagóg gyökerű?

6. Ha az SzDSz kormánypárt lesz (vagy részt vesz a kormányban) miként viszonyul majd a „függetlenekhez” — és viszont?

7. Végül — de erre már van nekem is válaszom:

A „hivatalosok” között akad sztálinista, hatalmát átmeneteni akaró? Bizony, nem is kevés. A „függetlenek” között van karrierista, konjunkturalovag? De van ám! Netán némelyek múltjában vannak közös szálak is? Tessék csak utána lapozni...

Baj, ha összerúgják most a port? Nem. Föltétve, hogy nem a melós bőrre megy ki a játék.

-is

Bogyó

A gyengébb idegzetű emberek azt hihetnék: környezetünkben lassan föl sem tűnik, hogy idegesebbek az átlagnál. Mert ebben az országban már szinte mindenki kezd el elveszíteni a türelmét; vagy a kiborulás határára ért; vagy néha már üvölt is; vagy csak bárgyún néz maga elé. Attól függően, kire hogyan hatnak az áremelések, a szabadpiaci rablógazdálkodás, az egyre több áldozatot követelő erőszakos bűncselekmények, a rendőrség tehetetlensége, a politikai botrányok és ez az egész választási cirkus. S a zűrzavar többi oka, amely tovább öröli a mindennapokat, s fedezékbe kényszeríti a létfenntartásával egyre nehezebben küzdő többséget.

Jött is erre gáláns gesztus a kormánnytól, amikor bejelentették az újabb gyógyszerár-emelést; külön kihangsúlyozva, hogy az idegnyugtató gyógyszereket nem érinti a drágulás... Épeszű és nem épeszű állampolgár normális körülmények között erre megfoghatóan, most viszont csak néz. És gondolkodik kevéske maradék tudatával: cinizmus ez, vagy tényleg ennyire fontos az ország vezetésének, hogy minél kevesebb idegbeteg legyen? Ha arra gondolunk, hogy egy kiló idegnyugtató lassan olesóbb, mint ugyanannyi hús, akkor előretételező gondoskodásnak érezhetjük a dolgot. Hiszen így a közeljövőben az ebédből is két hasznat húzhatnak az idegesebbek: jól is lakhatnak és idegrohamot sem kapnak, hogy szinte semmi mást nem tudtak az asztalra tenni...

Nem csodálkoznék azon sem, ha egyúttal megugrana az idegklinikák és szanatóriumok beutaltjainak száma is. Nemrég hallottam, hogy közvetlenül az áremelések után sokkal többen kapnak beutalót. Így még a külvilágtól elzártak is megtudhatják, hogy kint valami megint történt...

- j.kiss -

66 négyzetméteres, gázkonvektoros, telefon nélküli tanács lakásomat (Kelenföld, Bartók Béla út) elcserélném 50 négyzetméter körüli hasonlóra, a III. vagy XIII. kerületbe, a Margit-híd — Árpád-híd közötti részre. Telefon: 114-0840/2179-es mellék.

Műhold-vevőrendszerek szakszerű áthangolása, video áthangolás, javítás. „ELEKTRON”, Budapest, XIII. Váci út 120/a. Telefon: 120-3223.

Tanácsi támogatások

Rendszeres szociális segély

Jogosultak: az a 18. életévét betöltött munkaképtelen, illetve rokkant személy, akinek létfenntartását biztosító vagyona, keresete, vagy bármely forrásból származó jövedelme nem éri el a mindenkori jogszabályban előírt értékhatárt. 1990-ban 70. életév alatt a havi 3990,- Ft, 70. életév felett a havi 4350,- Ft-ot.

Egészségi állapotára tekintet nélkül munkaképtelennek kell tekinteni azt a nőt, aki a 65. életévét, illetve azt a férfit, aki a 70. életévét betöltötte.

A rendszeres szociális segélyt igénylő személy munkaképesség csökkentését az Országos Orvosszakértői Intézet I. fokú Orvosszakértői Bizottsága állapítja meg. A segély csak a 67 %-os, vagy ennél magasabb munkaképesség csökkenés esetén állapítható meg.

A rendszeres szociális segélyt alanyi jogon nem lehet megállapítani, ezért figyelembe kell venni a kérelmező tartásra köteles hozzátartozóinak a jövedelmi és szociális viszonyait.

Rendkívüli szociális segély

Rendkívüli szociális segélyben lehet ré-

relmező havi gyógyszerkiadását forint összeg megjelölésével.

Közgyógyellátás

(ingyenes gyógyszer és gyógyászati segédeszközellátás)

Közgyógyellátásra jogosultak:

— az intézeti elhelyezett, intézeti és állami nevelt kiskorúak,

— a rendszeres szociális segélyben részesülő személyek,

— a pénzellátásban részesülő hadirokkantak,

— a sorkatonai családi segélyben részesülők,

— a központi szociális segélyben részesülők,

— a rokkantság járadékosok,

— az a személy, aki után a szülő emelt-szintű családi pótlékban részesül.

1990-ban bővül a kedvezményezettek köre az I. és II. fokú rokkant személyekkel. A módosítás márciusban várható.

A meglévő igazolványok érvényességük lejártáig, de legfeljebb szeptember 30-ig használhatók fel.

Cukorbeteg anyagi támogatása

A megállapítható összeg havi 100,- Ft.

A tanácsok szociálpolitikai szakigazgatási szervének hatáskörébe csak a

— rendszeres szociális segélyezettek

— az egyéb ellátást nélkülöző és

— háztartási pótlék ellátásban részesülő

70. éven felüli cukorbeteg tartoznak, akik a jogszabályban előírt egyéb feltételeknek megfelelnek.

Minden nyugdíjas és nyugdíjszerű ellátást élvező részére a támogatást a Nyugdíjfolyósító Intézet folyósítja.

Üzemanyag támogatás

A jogszabályban meghatározott feltételnek megfelelő mozgássérült személyek részesülhetnek évenként maximum 420 liter normálbenzin árának megfelelő támogatásban.

A szociális otthoni beutalást kérelmezők lehetőségei bővültek. A Fővárosi Tanács V.B. Egészségügyi-Szociálpolitikai Főosztálya megnyitotta a Budapest, IV., Csokonai u. 38. sz. alatt 50 férőhelyes (női) időskorúakat gondozó, emeltszintű ellátást biztosító szociális otthont.

Az otthonban a gondozási díj 3500,- Ft. Három és négy ágyas szobák vannak és minden szobához külön mellékhelyiségek (zuhanyzó, WC).

A gondozási díj fizetését írásbeli nyilatkozatban vállalni kell.

A szociális támogatások igényléséhez a kérelmeket a lakóhely szerint illetékes szociálpolitikai szakigazgatási szervhez kell benyújtani.

Putnoki Katalin

Vigyázó szemek az önkormányzatok indításán

Az önkormányzati koncepciót és az új közigazgatási program indításának technikai részleteit vitatták meg az Európa Tanács és a Belügyminisztérium szakemberei. A február 12-17 között tartott Európai Önkormányzati Konferencián világhírű közigazgatási szakemberek külön fölkhívták a magyar belügyesek figyelmét, hogy Magyarország most szabadon választhat a jól működő modellek közül, s ezt a lehetőséget nem szabad föláldozni az ország pillanatnyi részérdekeinek. A konferencián elhangzottakról következő számunkban részletesen beszámolunk.

Kopogtatók

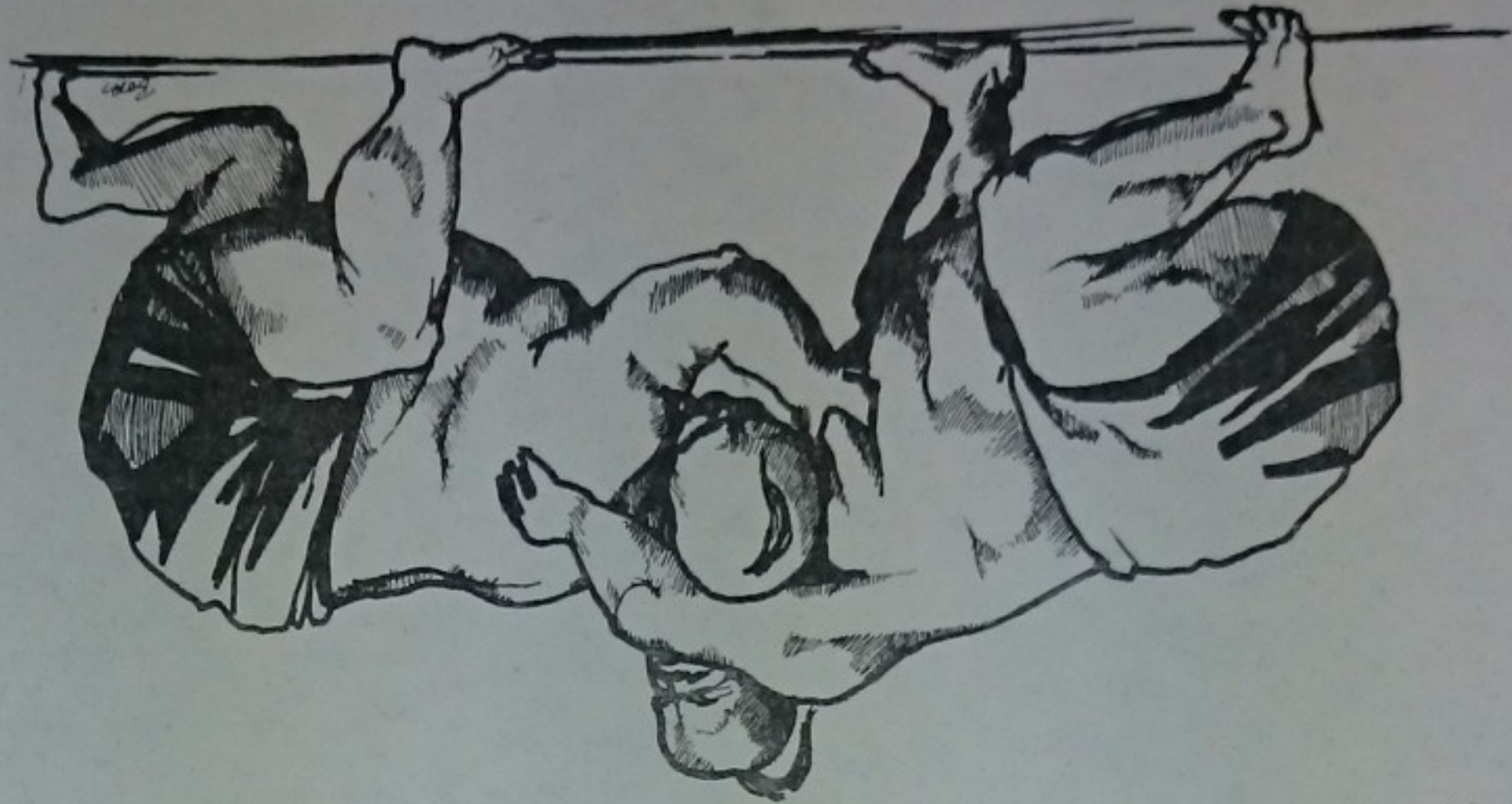
Már mindenki járt nálam a céduláért. Csak még ők nem, akiknek tartogatom. Pedig ott van kitöltve, aláírva az asztalon. Nem jelentkeznek. S már nem is fognak. Olvasok egy közelményt, hogy minden választókerületben (ti. Budapesten) összegyűlt nekik a 750 ajánlás, így azután teljes létszámban indulhatnak a márciusi nagy csatában. Örülök ennek, s végtelenül sértve érzem magam. És cefe-

tül bánom, hogy időnek előtte kitöltöttem. Adhatnám most valamelyik szimpatikus független jelöltnek, tisztességesnek vélt kispártnak. S mint politikailag éretlen elem, abban sem vagyok biztos, hogy a szavazásnál őket támogatom — majd. Mert ha akkor is csak addig leszek fontos, amíg összejön a szükséges voks, ugyan mi jóra számíthatok?

-nos

A SPORTREKLÁM ÉS A TÓTÁGAS

Magyarországon többnyire minden megfordul. Ha a világon mindenütt valami fehér, az nálunk többnyire fekete. Ha másutt az emberek, mondjuk megőrülnek a zabpehelyért, nálunk a csudába kívánják.

Így vagyunk a sport támogatásával. A világ más országaiban a támogatók elsősorban azokat segítették, azokat „pénzelték”, akik három kritériumnak eleget tudtak tenni: népszerűek voltak, eredményesek, s mindenekelőtt olyan sportágat műveltek, amely vonzza a közönséget, látányos, szórakoztató.

S ebből már nem nehéz levezetni a képletet: a szponzorok mindenekelőtt a csapatsportágakat, jelesül a futballt, a kosárlabdát, a jégkorongot, a röplabdát és a kézilabdát „találták” meg. Kiegészítve a sort három „egyéni”, de kifejezetten a tévére termett, vagy azért ott eladható sportággal, a tenisszel, a sízessel és az autóversenyzés Forma 1-es szakágával, sőt negyedikként az atlétikával.

A kölcsönhatás — a már meglevő eredményesség, s a pénz sportágba áramlása — oda vezetett, hogy a rossz szóval gazdagnak nevezett országok — a sport injekciózására a reklámot, a tőkét s nem az állami költségvetés bizonyos hányadát fordítók — „kisajátították” ezeknek a sportágaknak az uralmát.

A kirívó példa itt is az NDK válogatottja. A „nagyok és erősek vagyunk”-politika legitímálására a sportot tartotta a legüdvözítőbbnek a Honecker-éra vezérkara. Bölcsen azonban nem a csapatsportokat választották a keletnémetek. Hiszen itt sok az ember és csak egy érmet hozhat... (A kézilabda, no, meg egy ideig a röplabda kivételével — ami ugye hagyományosan „munkásmozgalmi” gyökerekkel bírt —, nem is értek el nemzetközi eredményeket. Ki hallott már keletnémet kosár-, vagy vízilabda-csapatról...)

„Rámentek” hát az egyéni sportágakra, ahol egy sportoló több érmet is nyerhet.

Atlétikában, méginkább úszásban! Igazán csak azok a sportágak számítottak nekik, ahol kicsi a konkurencia — persze a fenti két sportágon kívül —, is lehet aratni: bób, gyorskorcsolya, amatőr kérekpársport, kenuzás...

Ha más okokból is, de hasonló utat járt a magyar sport. Nem vitatva olimpiai-, világ-, és Európa-bajnokainak egyedülálló klasszisztát, megállapítható: a világ-sportágak közül a magyaroknak is egyedül a *Széchy-Kiss* iskola révén, az úszásban sikerült betörni a legjobbak közé... S hát azért az úszás nem foci...

A csapatsportágakban talán soha nem volt ilyen mélyen a magyar sport. Sikersportágaink viszont — a támogatók szemszögéből nézve — nem igazán közönség-orientáltak. Ha pedig nem nézik a versenyeket, kár a reklámért. De: ki ad ki hirdetési pénzt állandóan agyonverésre számító csapatoknak?

Údító kivételt jelent az öttusa, amelyet jó, ha tíz országban művelnek ugyan világszínvonalon, de a mostani Fábián, Martinek, Mízsér-csapat találkozására, eredményeik, meg az éppen Budapesten

rendezett világbajnokság pezsdítő hatása miatt a sportág itthon „eladható”.

Az úszók — kik igazán világszínvonalon produkálnak évek óta — már csak a legnagyobb bravúrok árán szereztek támogatókat perthi edzőtáborukhoz. Úticélként pedig, nem luxuskirándulás reménye miatt: jövőre éppen ilyenkor rendeznek világbajnokságot az ausztrál városban.

S akkor még nem beszéltünk a szintén „aranyzállító” kajakozókról, vagy a szűk élmezőnyben de „periódikusan” termelő kötöttfogású birkózókról.

Ki segítsen nekik?

De ki segít a sportban reklámlehetőséget kereső „cégeken”?

A másutt mindenütt népszerű, „reklámhordozó” csapatsportágak nálunk nem igazán csalogatják a nézőket, így a támogatókat sem.

Persze elsősorban a futballnak kellene, de valljuk be, a mai magyar futball színvonal, társadalmi presztízse ismeretében nem túlonúl érthetetlen, miért nem áldoznak többet a vállalatok, cégek a futballra.

Nálunk a sportreklám a feje tetejére állt. A Sport Plusz egyik legutóbbi számában az olvasók voksolhattak: mely sportágakat nézik a legszívesebben a televízióban. A válaszokból kiderült: a magyar közízlés egybevág az Elbán-túliak „szájaizével”: Futball, kosárlabda, tenisz... Igaz, vélhetően — ha lehet, nem hazai sztárokkal. S itt van az alapvető eltérés. A magyar sporthősök — kivétel talán újfent az öttusa-csapat — nem igazi sztárok. Igaz, nem is volt szükség eddig arra, hogy a szó klasszikus értelmében (majdnem azt írtam: éveken át rossznak bélyegzett, mára kiderült, jó értelmében...) azok legyenek.

Így aztán marad a televízió, mint legnagyobb reklámhordozó képernyőjén egyedül magyarként Egerszegi Krisztina. Aki kedves, helyes, de aligha alkalmas arra, hogy igazán „eladjon” egy terméket. Ami persze nem az ő hibája. Ő világszínvonalon teszi a dolgát. Hirdeti, hogy Plusz...

Ezt kérdezem én is: plusz...?

Dénes Tamás

MI HAJTJA AZ EMBERT?

„Senki a te ifjúságodat meg ne vesse, hanem légy példa a hívőknek a beszédében, a magaviseletben, a szeretetben, a lélekben, a hitben, a tisztaságban.” (Pál I. leveles Timótheushoz 4,12.) Tisztelt Olvasó! Gyerekkönyvet ajánlok a következőkben. Legalábbis kiadója — a Móra — szerint azt. Én egyre kevésbé hiszem, hogy az volna.

*

A *Hóvirág* másodkormányosa jelenti. Az *ágasvári csata*. Kevés könyvespolcon található meg ezeket a könyveket. Pedig izgalmas emlékei az 1956 utáni ifjúsági irodalomnak.

Bogáti Péter, szülőapjuk a hatvanas évek neoromantikus ifjúsági literatúrájának egyik legkiemelkedőbb szerzője. Cserkészlelékekből táplálkozó úttörőepikája kézikönyvvül szolgált azoknak a pedagógusoknak, akik még vagy már nem fogadták el a konszolidáció ágyymelegében fogant diszjelgő úttörőzenés éneklősmenetelős-virágcsokorátadós-örsigylüléses idilljét. „Hóvirág” és az „Ágasvári” boldog és furfangos gyerekekről, izgalmas való és képzeletbeli kalandokról tudósít, s közben létező alternatívát kínál arra, hogy a gyerekek úgy éljék meg a világot, ahogyan azt a legérdekesebbnek szeretnék. Írószobai ellenállás volt ez a másfél millióra dagadt „szocialista gyermekmozgalom” képmutatása iránt.

A két könyv el is tűnt a könyvpiacról. (Igaz, az *ágasvári csata* a nyolcvanas évek elején — talán csak a kiadói tervek vetésforgójának jóvoltából — ismét napvilágot látott.)

Bogáti ezután hosszú évekig hallgat a gyerekközösségről. Ismeretét terjeszt (Halló, itt Mátyás király!), jópofa kalandokat mesél egy pesti kisfiúról, aki oroszlannt visz haza az állatkertből (Az oroszlan is macska).

Aztán 1989-ben robbant. Tiszteletre és elismerésre méltóan. Legújabb könyvének — a *Nevenincs tér lovagjai* — hőseit már nem felvilágosult magyartanárok kalauzolják a Balaton körül vagy az Északnyugati-Mátra tájain. A Nevenincs téren élő gyerekek a legpiszkosabb, legveszélyesebb, legalanta-

sabb magyar valóságban üttetnek lovaggá üzemképtelen liftek (és liftfenntartók), butikos maffiák, üzemi keresztapák adáz küzdelmei között kóválygó apró legyeknek szánván őket a hetvenes-nyolcvanas évek város-, ifjúság-, szociál-, oktatás és minden egyéb politikája. Hozzá is szoktak ehhez. Számukra már nem

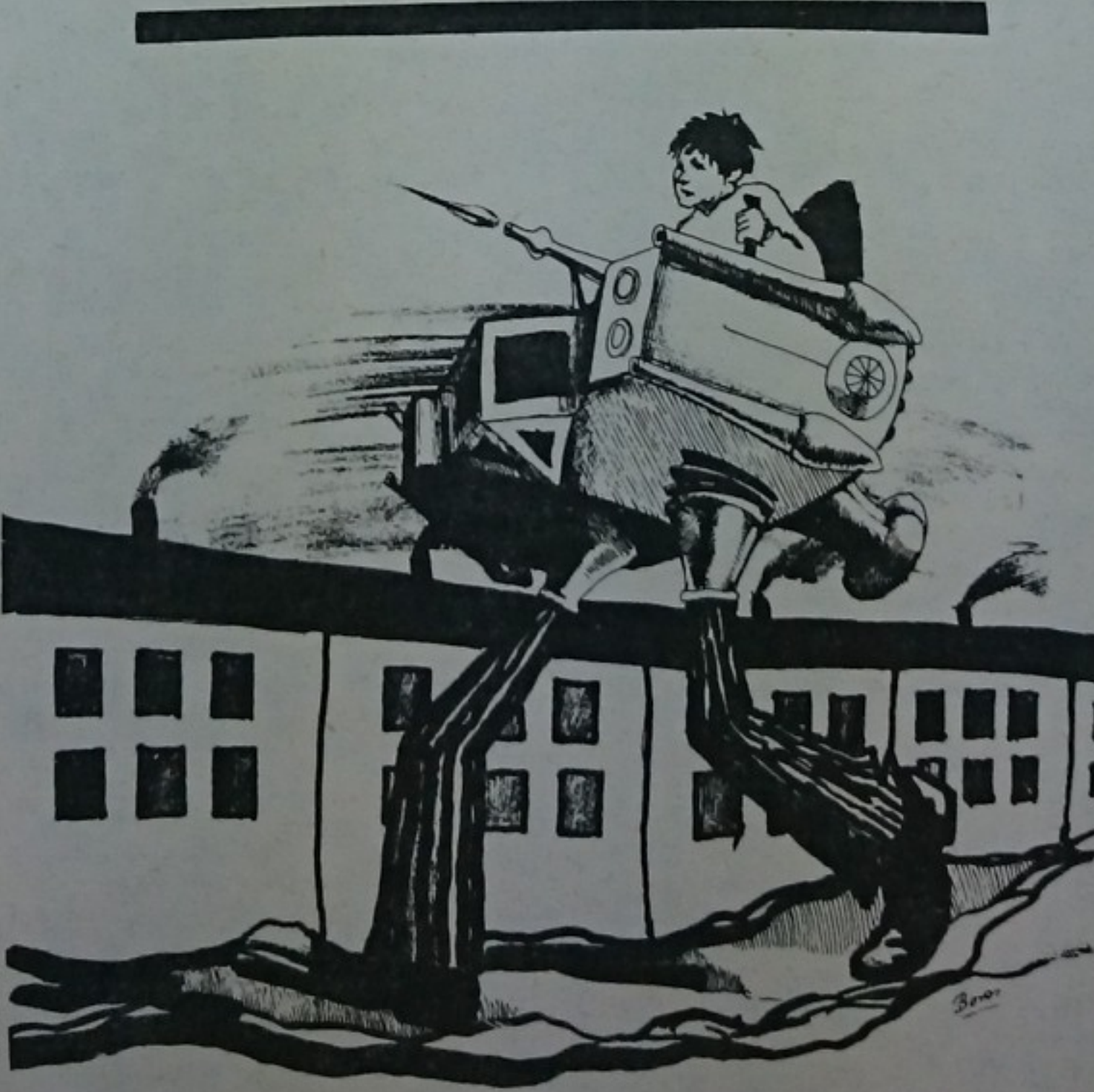
különleges élmény, hogy csövest találnak a lépcsőházban, hogy kortársaik profi betörések aktív résztvevői, hogy a helyi hatalom rugalmassága mindig másfelé nyúlik, mint kellene.

A könyv kéziratát 1987 augusztusában olvastam. Tetszett, hittem neki. Vártam a gyors megjelenést, de úgy hiszem, nemcsak a nyomdai átfutás késleltette a piacra jutást több mint két évig. Akkoriban talán a kiadó nem hitte el, hogy a szerző igazat mond, amikor kijelenti: ezek győzni fognak. Ezek tisztába teszik Rezsőt, az elviselhetetlen szagú csöslakót, felveszik a versenyt Ötvenperces Felügyelővel a bűneset kinyomozásában, leleplezik a bűntényt és elkövetőit; egyáltalán győznek az igazság nevében. Hajtja őket valami. Bogáti szerint: az elöttük táguló tér. Hogy nevet adjanak neki.

Egyelőre a Nevenincs térnek továbbra sincs neve. Talán — szerencsére — emiatt nem csap le a lovagokra valamelyik újdonsült gyerekkerekasztal skatulyakirálya, hogy alapszabályokra, módszertani segédletekbe és tanfolyami tematikákba gyűrje az ő természetes „politikai” aktivitásukat.

Nem csípi el őket. Mert nem találják. Mert ott keresik őket, ahol nincsenek. Az iskola homályában. A művelődési házak szegénységében. A politikai napilapok sajtótájékoztatós anyagaiban. A bűnügyi rovatokban. A drogstatistikákban. A gázszejelentésekben. Mindenütt, ahol szörnyülködni lehet afelett, mennyire passzívok, elesettek, tájékozatlanok és fejletlenek.

Eppen csak a Nevenincs téren nem. Nem is baj. Mert az a „tér” csak a saját lovagjainak tágul...

Nem erre fizettünk be

424 menetrend

Van fantáziád? Ha igen, nyerhetsz különböző könyveket, mozi-, színház- és koncertjegyeket. Ha az itt felsorolt programok bármelyikét meglátogatod és beküldöd szerkesztőségünknek annak legötletesebb bizonyítékát, hogy valóban ott jártál, és azt is megírod, hogy milyen ajándéknak örülnél a legjobban, akkor azt meg is nyerheted.

Február 12-től

A Kemenesaljai Festők Körének kiállítása Székesfehérvárott.
Balázs A. Gábor festőművész kiállítása a bonyhádi művelődési házban.

Február 13-tól

— Orvosi műszer kiállítás nyílt a MIESZ és a IEG Solingen cég rendezésében a Petőfi Csarnokban.
— Várbiro József faragóművész kiállítása nyílik a nagykanizsai vasútállomás várótermében.
— Vinczena Istvánné naív festő kiállítása nyílt az oroszlanói városi művelődési házban.

Február 15-től

— Szántó Pál emlékkiállítás a győri Xantus János Múzeumban.
— Erdély fotóművészete kiállítás a berettyóújfalui Bihar Múzeumban.
— Környezetünk jövője 2000—?
— Sós László és Kemény Éva grafikusművész kiállítás a püspökladányi városi művelődési házban.
— Furlán Ferenc grafikusművész kiállítás a tatabányai népházban.
— Magyar-amerikai gyermekrajz kiállítás a békéscsabai Meseházban.
— Szécsi Magda festőművész kiállítás a tatabányai közművelődési házban.
— Miskolczi Műhely képzőművészeti kiállítás Szolnokon a megyei művelődési központban.
— Bartha László festőművész kiállítás a veszprémi színház előcsarnokában.

Február 18-tól

Helytörténeti kiállítás nyílik a püspökladányi művelődési házban.

Eger MÁS Alternatív Zenél Klub
Február 26-án, hétfőn 18.00 órától THE CLASH video és a LA FURA DELS BAUS spanyol multimédiás csoport videofilmje.

Február 27-én 2. születésnapját ünnepli a Lyuk. Ez alkalomból minden eddig szereplő együttest szerettek volna meghívni a lyuk színpadára, azonban a fellépők számossága miatt egy hónapnyira — márciusra — nyúlt a nagy Black Hole „születésnap bulija”. Íme az első hét programja:

Vörösmarty Művelődési Ház
Budapest, VIII. Golgota u. 3. Telefon: 113-0607, 113-7840.

Március 1-31-ig Urbán Tamás Fotókiállítás „Pillanatképek a lyukból”
Február 2-án 19 óra, F. O. System, Dorit Chrysler (Wien) Vágtázó Hallóképek.

Február 3-án 19 óra, Boston Klinika, Független Adó, A.M.D. Auróra, Kretens

Február 7-én 19 óra, Kis Generáció.
Február 8-án 19 óra, Független Adó.
Február 9-én 19 óra, Slim Jim (Wien), Madonna Dirt (Wien)

A nyolcvanas években megjelentek a külföldi zenekarok a magyar színpadokon. Megnyílt a Budapest Sportcsarnok is, méltó körülmények között fogadhatjuk az előadókat. A mai negyven éves fiatalok legszebb emlékei közötti őrzik a Spencer Davis Group vagy a Nashville Teens budapesti fellépését, mi pedig már azt sem tudjuk, melyik világsztár mikor és hányszor járt nálunk. Szóval megindult az ipar, a szakembereknek új szakmát kellett megtanulniuk. Egy ideig úgy festett, meg is tanulták.

Az utóbbi időben azonban egyre több néző panaszkodik a rendezőkre. Az első bajok a hazai együttesek koncertjein történtek. A helyzet romlását gyakori koncertlátogatóként magam is tapasztaltam. A BS és az egyetemi klubok koncertjeit kivéve, ma már mindennapi látvány a verekedés. Már hírhedt helyek is vannak, ahol rendszeresen lehet „balhéra” számítani. A Ganz Golgota utcai Művelődési Ház, azaz a Fekete Lyuk és a nagyterem „előkelő” helyet foglal el a listán.

Míndez nem e rendezvények és a közönség kritikája. Szükség van erre a helyre. Sokakkal ellentétben vallom, hogy értéket és kultúrát képvisel az itt fellépők többsége. (Magam is többször jártam itt, a közönséget már csak ezért sem szidhatom.)

Az emeleti nagyterem mérete lehetővé teszi, hogy nagyobb tömeget vonzó hazai és külföldi zenekarok is fellépjenek. Ez történt január 30-án is: a UK Subs játszott.

A most következő eset lassan általánosnak tekinthető, és az is, hogy a verekedések nagy részét nem a közönség, hanem az itt közreműködő rendezők idézik elő.

A január 30-i koncert három embernek biztosan maradandó élményt nyújtott. Egyikük meséli el a történetet:

— Már az Auróra koncertje alatt feltűnt a rendezők agresszív viselkedése. Mivel nem ismertem az előzményeket, csak borzongva néztem azt a srácot, aki vérző arccal és kézzel tántorgott ki a teremből. Elsősorban a UK Subs érdekelt, fellépésükig főleg az előtérben beszélgettem. Mikor játszani kezdtek, bementem a terembe, és tíz óra körül — hogy közelebbről is lássam őket — a színpad elé mentem. A jobb oldali hangfalakkal egyvonalban, a színpadtól két méterre álltunk meg. A zenét hallgattuk, amikor egy iszonyatos erejű ütést kaptam ökölrel a tarkómra. Az ütés erejétől az előttem álló vállára zuhantam, aztán rövid időre elájultam. Amikor megfordultam, láttam, hogy két húsz év körüli fiú áll mögöttem. Az egyik alacsony, köpcös, a másik nagydarab, rövidre nyírt hajú. A barátom és egy ismeretlen srác a segítség-

gemre sietett. Őt a nagyobbik arcba vágta. A fiú arca a szemétől a szájáig felrepedt, nekem dőlt a vér az orromból. Engem a kisebbik ütött le. A két támadó ezután a terem hátsó részébe sietett. Megkülönböztető jelzés egyikükön sem volt. A koncert végén újra láttuk őket, s legnagyobb meglepetésemre mindkettő rendezői jelvény volt.

A koncertet a Weast GM rendezte, és rendezőiknek Weast emblémás, narancssárga jelvény volt. Ezek ketten teljesen már, fehér alapú kitűzőt viseltek. Azért is biztos, hogy nem a Weast rendezői voltak, mert barátom többször látta már őket a LYUK-ban.

Olyan erős fájdalmaim voltak, hogy minél hamarabb haza akartam menni. Komolyabb sérülésre nem gondoltam, de a fájdalmak nem szűntek, ezért két nap múlva orvoshoz mentem. Orrcsonttörésem és enyhe agyrázkódásom van. Az orvos azzal biztat, hogy az orrom akár ferde is maradhat. Eddig a történet.

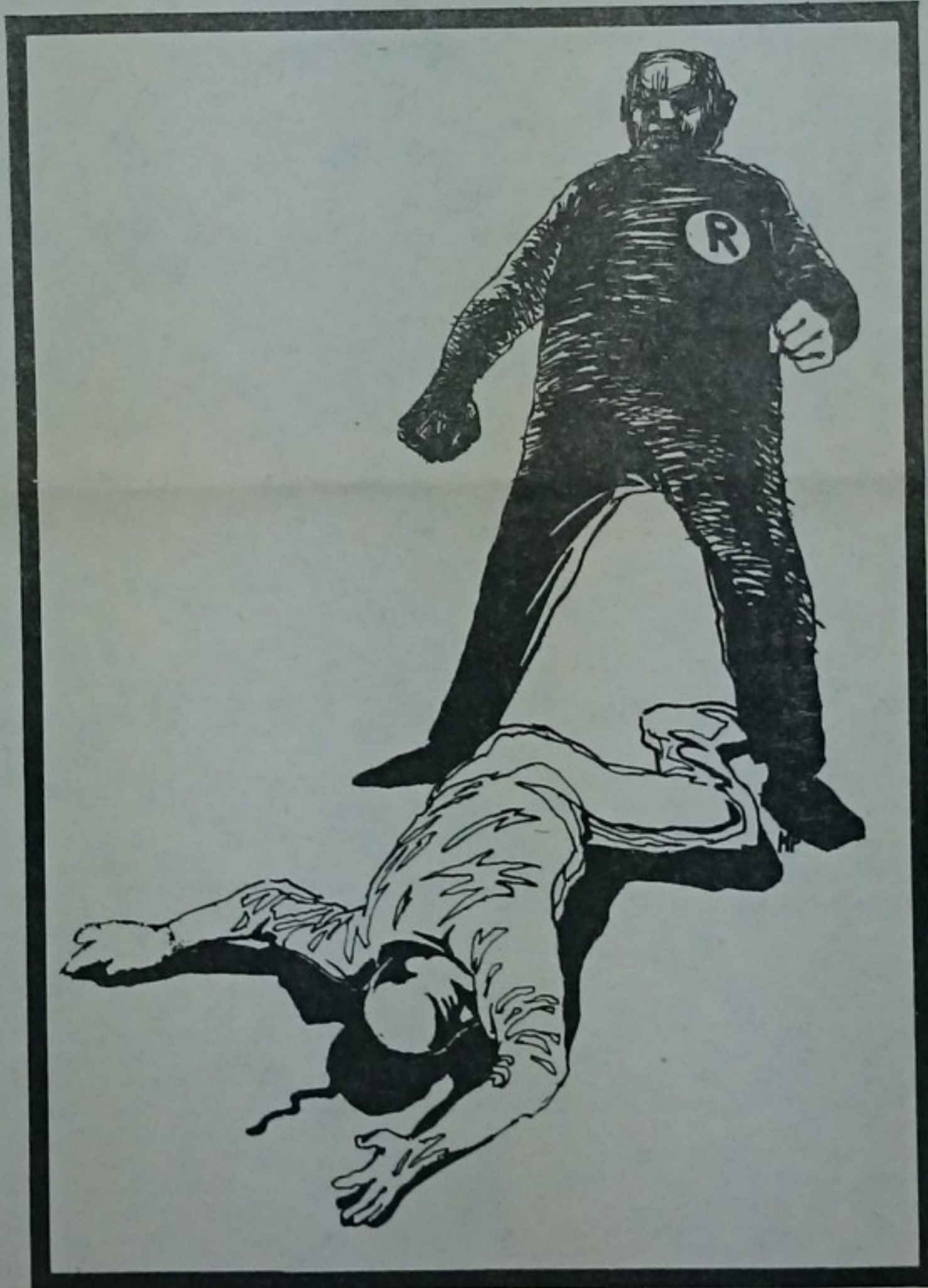
Szász György, a Weast GM vezetője kérdésemre elmondta, hogy a produkciót ők rendezték, rendezők saját emblémájukat viselték, de a Ganz Művelődési Ház a terembérleti szerződés megkötése-

kor ragaszkodott ahhoz, hogy az intézmény rendezői is közreműködjenek. Hát közreműködtek.

Gyengébbet megütni — mondják — aljas dolog. Hátról — még aljasabb. Hivatali hatalommal visszaélve — mivel a rendező a produkció ideje alatt hivatalos személy — pedig nehezen minősíthető. Számtalan példa figyelmeztet a hatalom birtoklásának veszélyeire. Adott esetben Altamont intő jel lehet, még ha most nem is halt meg senki. A rendfenntartás külön szakma, intelligenciát, rutint, jó fellépést és nagy nyugalmat igényel. Az ötvenes bicepsz még nem jelent semmit, nincs hatása az intelligencia hányadosra. Nem tudom, hogy a Ganz Művelődési Ház miért ragaszkodott, a ki tudja, hogyan megválasztott rendezőihez. A Weast profi munkát végzett, jól szervezett produkcióval debütált. Véleményem szerint a rendfenntartást is el tudták volna látni, mindenesetre az ő rendezőik nem verekedtek.

Talán még a közönség is jobban szórakozott volna, hiszen ezért fizetett — és különben is, ráfér.

Brády Márton

LÉLEKTANI RÉMTÖRTÉNET

Titokzatos labirintus, gyilkosságok, elfojtott indulatok, varázsos léggör; egy nyugtalan lélek útja önmaga megtalálásához. Megigéző legendák, különös figurák világa, amelyben időről-időre megjelenik a Gólem — a valóság vagy a bensők szörnye. Sejtelmek, borzongások, amelyeknek anyagát egy okkultizmusban otthonos férfiú szötte kristályosan tiszta s ugyanakkor örvénylő látomásba. „Föltámad titkon lelkemben a kísérteties Gólem mondája, azé a mesterséges emberé, akit ebben a negyedben formált anyagból egy, a kabalában járatos rabbi, és valami bűvös ígét rejte a szájába, gondolat nélküli automatalétre ébresztett.” (Gustav Meyrink: Golem. Megjelent a Gönczöl Kiadónál)

VÖRÖS KÖNYV

Szakértők a világ sok országában készítettek már katalógusokat a kipusztult vagy veszélyeztetett növény- és állatfajokról. Az első magyar Vörös Könyv 110 gerinces (emlős, madár, hüllő, kétlábú, hal), 290 gerinctelen (csiga, rák, rovar) állatról, 730 növényről tájékoztat, nagy részüket képekben is bemutatva, ismerteti elterjedésüket, veszélyeztetettségük fokát és azt is, mit kell tennünk megmentésükért.

A Vörös Könyv hamarosan megjelenik, ajánljuk mindazoknak, akik még tenni szeretnének környezetükért. Sajnos a könyv sokba kerül, az ára 450 forint. Aki nem tud ennyit áldozni rá, az bizonyára megtalálja majd a könyvtárban.

Adalékok a SZENZÁCIÓ természetrajzához

Jugoszlávia nemzeti csapatai

A régi újságíró adomá szerint nem az a szenzáció, ha egy kutya megharap egy postást, hanem az, ha a postás harapja meg a kutyát. A mai magyar sportújságírás számára, többnyire, szenzáció a pénz, a dopping, a bunda, a hűtlenség, az árulás, a testvérháború. Nem érdemes részletes elemzésre a siker, a hozzávezető munka; a lelkesedés érzékösségnek minősül, és hazug „püdernek” a vállvetve kiharcolt győzelem.

Egy fél éve talán, hogy Budapesten járt Ratko Rudics, aki 1984-ben és 1988-ban, szakvezetőként, olimpiai győzelemre vezette a jugoszláv vízilabda válogatottat. Vendéglátói sajtótájékoztatót szerveztek a tiszteletére. A személyesen meghívott vízilabda-szakírók közül senki nem jelent meg, az udvariasabbak küldtek maguk helyett valakit. A „független sportheti-lap” főszerkesztője, korábban maga is vízilabdázó, megígérte ugyan, hogy ott lesz, de mindjárt hozzá is fűzte, ha el megy, inkább udvariasságból teszi, mert „A mi lapunk nem erről szól”. Pedig tizenöt évvel ezelőtt a jugoszláv vízilabda hasonló kátyúba jutott, mint most a magyar, és a sajtótájékoztató szervezői úgy gondolták, nincs aktuálisabb, okulásra alkalmasabb szenzáció, mintha a jugoszláv póló egyik élharcosa elmeséli a csúcsra jutás stációját.

Ez azonban kevés volt a sajtó érdeklődésének felkeltésére. Talán, ha megharapta volna a szállodaportást!

Néhány napja, a Partizán Belgrad vendégként, találkoztam Ratko Rudicsal. Napokon keresztül tanuja voltam az általa tartott edzéseknél, és több alkalommal is hosszan beszélgettünk.

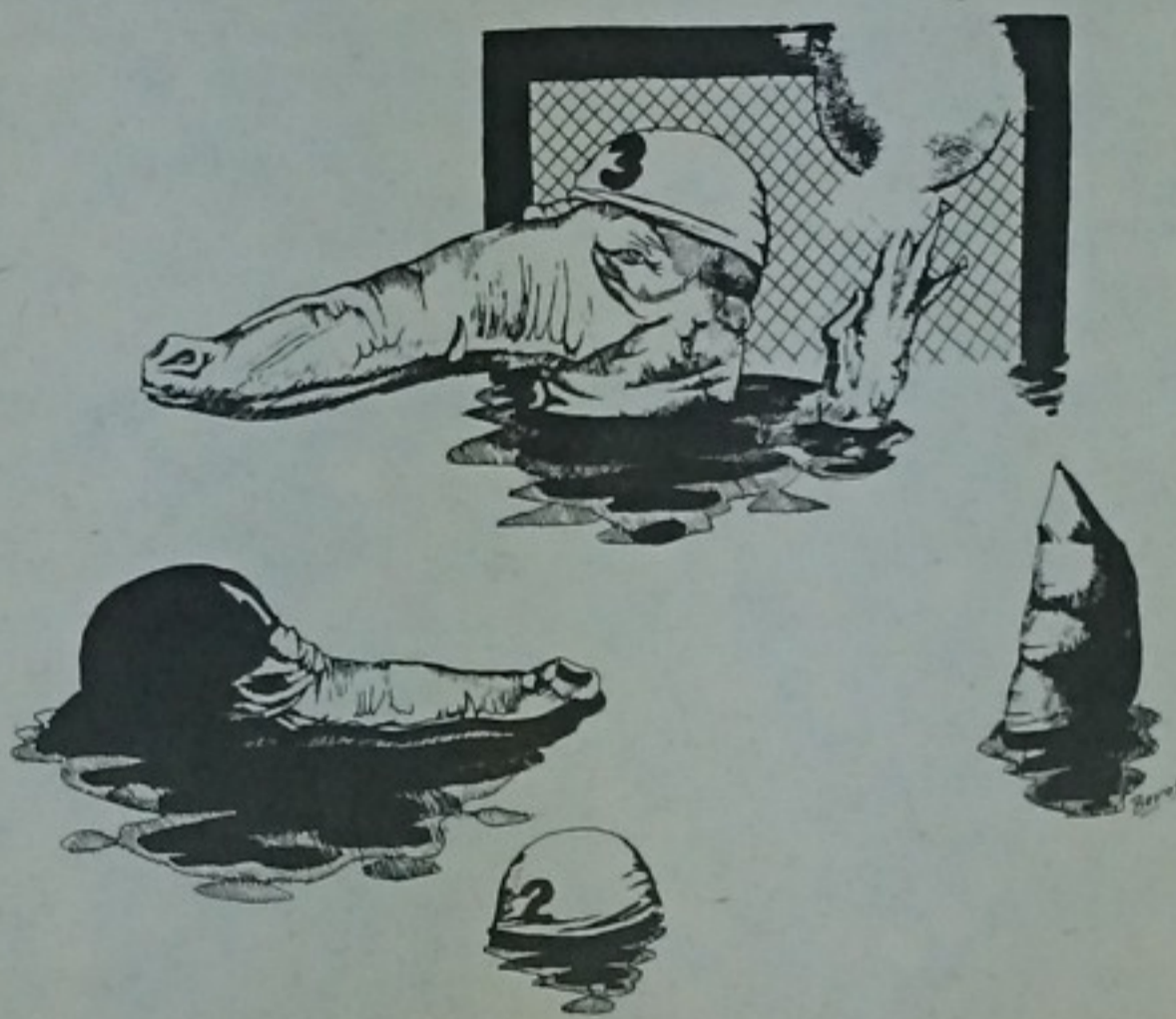
1975-ben a jugoszláv vízilabda hullámvölgybe került. Az akkori VB-n, épp Ratko Rudics vizeletében doppingot találtak, és a jugoszláv csapatot kizárták. Nem jutottak döntőbe a következő évben Montrealban, az olimpián sem. Jugoszláviában kitört a vihar. Az ilyenkor szokásos bünbak-lövészet helyett, azonban ők a nyílt vitát választották. Összegyűltek az ország szakemberei és kétnapos, csaknem verekedésbe fulladó vita során meggyeztek egy komplex képzési-, felkészítési- és versenyzetési rendszerben, amelyet aztán következetesen meg is valósítottak. Ratko Rudics 1982-ben kapcsolódott a központi munkába, mint a juniorválogatott kapitánya. A fel-

nőtt-válogatott keménykezű építője, Csirkovics, 1983-ban autóbaleset áldozata lett, és Rudics lett az utóda. Szövetségi kapitányként példátlan sikersorozatot ért el: a két olimpiai bajnokság között, 1986-ban a VB-t is megnyerték. Rudics 1989 eleje óta a Partizan edzője.

Néztem az edzéseket. A vízilabdában korábban elképzelhetetlen összetételű és erősségű munkát végeznek. Naponta egy óras tornatermi erőfejlesztés, 4-8 ezer méter úszás, a versenyzők terhelésének megfelelően, labdás vízi-edzés, amely egyszerre fejleszt állóképességet, technikát, taktikát. A munkát Rudics három (!) kollégájával együtt végzi. (Igaz, segítői nemcsak a felnőttekkel foglalkoznak, részt vesznek az utánpótlás képzésében

dett póló-paradicsoma van Splitnek, Kotornek, Hercegnovinak is, ezek, amelyeket magam is láttam.)

Rudics elvitt a pszichológusnőhöz, aki hét éve segíti a munkáját. Az intézeti szoba tele volt praktikus, könnyen szállítható műszerekkel, amelyek a csapatjátékhoz szükséges szinte minden képesség mérésére alkalmasak, és dossziékkal, amelyek évekre visszamelőleg tartalmazták a vízilabdázók, a kosarasok, a boxolók és még jó néhány sportág legjobbjainak vizsgálati eredményeit. A pszichológusnő évente egy-két alkalommal csoportvizsgálatokat is végez, és segít a játékosok egymás közti, valamint az edzővel szembeni konfliktusainak feldolgozásában. Amit elmesélt, nem álom-

is.) Mindez egy fedett uszodában zajlik, amelynek egy 50x21 és egy 50x10 méteres medencéje van, 2000-2500 néző befogadására alkalmas lelátóval. (A körülbelül 1 millió lakosú Belgrádnak még két hasonló fedett uszodája van. Hasonló a helyzet Zágrábban is, de fe-

modell: vizsgálati anyagok, dokumentumok tömegét mutatta. Viselkedésének, a sportolókhoz, az edzőkhöz fűződő szeretény és kedves viszonyának köszönhetően az edzők partnereknek tekintik. Az utolsó esti közös vacsorára Rudics Misa Radant is meghívta, aki a nemzet-

közi vízilabda-élet egyik legbefolyásosabb figurája.

Arról kérdeztem őket, hogyan lehetséges az, hogy az egymással viaskodó köztársaságokból álló, nemzeti-nemzeti-ségi feszültségekkel teli Jugoszlávia annyira sikeres a csapatsportban. (A jugoszláv kosár-, kézi-, röp-, vízilabda egyaránt a világ élvonalába tartozik, akárcsak a labdarúgás.)

— Errefelé nagy a kultusza a csapatjátékoknak, mert nagy a kultusza a közösségi létezésnek. Itt az emberek a köztereken, a kávézóknál, a kocsmákban, az éttermekben élnek életük jelentős részét. Szeretnek beszélgetni, vitatkozni és nagyon szeretnek együtt énekelni: világhírűek a férfikórusaink is. Hivalkodás nélküli büszkeség sugárzott vendéglátóimból.

— A másik ok a jugoszláv játékosok termete. A dalmát hegyek mentén sportra különösen alkalmas férfiak teremnek. Igen magasak, erősek, tenyerük, akár a péklapát. Ugyanakkor — és ez a harmadik fontos jellemzőjük — csavaros észjárásúak, amire igencsak szükség van a labdajátékoknál. Másfelől, épp a legutóbbi tulajdonság miatt, alkalmatlanok vagyunk a monoton, a kitarást igénylő sportágakra. Meg aztán, szívesebben küzdünk csoportosan egymás ellen, mint egyenként. Ami pedig a nemzeti-, nemzetiségi konfliktusokat illeti, az a politikuskok, a bürokraták konfliktusa, nem a népeké.

A gazdasági nehézségeket is szóba hoztam.

— A gazdaság nálunk is átalakulóban van, de itt már régebben van piacgazdaság, és a dinár konvertibilissá tétele valószínűleg normalizálja majd az eddig kusza viszonyokat is. Mi például most azon gondolkozunk, hogy részvénytársassággá alakítsuk a klubot, és az uszoda üzemeltetése és hasznosítása is a mi kezünkbe kerül majd.

Terveikbe — úgy tűnt fel — illúziók is vegyültek, de semmi nem fejlődik álom nélkül.

Irigyen hallgattam őket, mert sokmindent megvalósulni láttam abból, ami nálunk, sajnos, a sportvezetők álmaiban sem szerepel.

Görgényi István

Szövetkezés végveszélyben

Lapunk hírt adott már az amatőr színjátszók és bábosok önszervező mozgásáról. Hírt adtunk tihanyi találkozójukról, a megalakult Diákszínjátszó Egyesületről, a Magyar Drámapedagógusok Társaságáról és a Bábjátékosok Egyesületéről. Ezek a nagy, országos egyesületek és a különböző településeken dolgozó együttesek, csoportok és regionális szervezetek kapaszkodtak össze a Nemhivatásos Színházak Szövetségévé. Alakuló közgyűlésükön Kis Lászlót választották elnöknek.

— Annyi párt, szövetség, egyesület van már. Szükség volt még egyre?

— Az öntevékeny művészet is pénzbe kerül! Eddig úgy, ahogy patronálták az együtteseket, fellépéseiket, fesztiváljait, szakmai táboraikat a tanácsok, művelődési házak, üzemek, szövetkezetek, a KISZ, az úttörők és az Országos Közművelődési Központon keresztül az állam.

— És most?

— Részben átalakultak, részben összeomlottak, másrészt gazdaságilag elnyomorodtak patronusaink. A leépítést, a takarékoskosságot mi mással, mint a kulturális kiadások csökkentésével kezdték. A próbahelyiségeket bérbeadták az együttesek feje fölül, a pedagógusok bábos vagy színjátszó munkáját már túlóráként sem fizetik ki, és a példák sorolhatók vég nélkül. Együttesek sokasága szűnt meg, a meglévők úgy érzik, hogy percek megszámlálhattak. A végveszély érzete most összehozta az eddig széthúzó vagy különböző szakmai rétegeket.

— Manapság minden szervezet igyekszik bizonyítani, hogy mögötte tömegek állnak...

— Még mindig igen sokan üzik a színjátszás valamilyen formáját. Kellemes meglepetés volt, hogy Tihanyban 170 küldött jelent meg, mindnyájan kisebb, nagyobb közösséget képviseltek. A Bábjátékosok Egyesületének már van kilencven tagja, ők szinte mindannyian csoportvezetők, akiknek keze alatt tizenöt-húsz gyerek dolgozik évente. A drámapedagógusok fakultatív vagy rendszeres órákon gyerekek ezreinek személyiségfejlődését segítik, az idén a csurgói Diáknapokra 200 diákcsoport jelentkezett, ez körülbelül három-négyezer színjátszót jelent. Úgy hisszük, hogy ennek a több tízezer művészetesináló embernek joga van folytatni hobbiját, szenvedélyét, azt a tevékenységét, amely biztos, hogy kiteljesíti személyiségét, harmonikusabbá teszi életét. A szövetség abban akar segíteni, hogy lehetőségük is legyen erre. Ez már nem ennek a pár tízezer embernek a magánügye! Nem hiszem, hogy fellengzős, ha azt mondom, hogy az így együtt nemzeti érdek, nemzeti érték, melyet gazdasági szükség és társadalmi közöny nem pusztíthat el.

— Kik tehetnek ez ügyben?

— Elsősorban a kulturális kormányzat — jelenlegi és jövőendő — figyelmét szeretnénk fölhívni tarthatatlan helyzetünkre, segítségükre számítunk. Sokat tehet értük a sajtó, a tv és a rádió a közvélemény mozgósításán túl is vállalhatna szerepet értük. És persze, mint oly sokan mások, gazdasági pártfogókat, más szóval szponzorokat keresünk. Bankoknál kilincselünk, alapítványoknál próbálkozunk és magunk erejéből is alapítványt hozunk létre.

— És ha sikerül létrehozni a szövetség pénzalapját?

— Az így szerzett pénzt visszajuttatjuk tagságunknak. Fesztiválok létrehozását, szervezését segíthetjük, pályázati úton produkciókat támogathatunk, a létrejött előadásait szervezhetjük, közvetíthetjük, információkat tárat létesíthetünk, szakmai kiadványokat jelentethetünk meg, támogathatjuk a határainkon kívül magyarul alkotókat, és talán bajba jutott együtteseken is segíthetünk ideig-óráig.

— Ezek többsége eddig az Országos Közművelődési Központ feladata volt.

— Jobb, ha azok kezében van a döntések lehetősége és kockázata, akik teszik, élük a dolgot. Szerencsére ez a funkcióátvitel harmonikusan történik. Örömmünkre az OKK igazgatója

szövetségünk alapítótagja, és elnökségünk tagja Máthé Lajos, az OKK drámai osztályának vezetője, sőt, szövetségünk „székhelye” is egyelőre az ő hivatali szobája a Corvin tér 8-ban (aki csatlakozna munkánkhoz, ott jelentkezzen!).

— Az elmondottak alapján nem tűnik szerencsésnek a Nemhivatásos Színházak Szövetsége elnevezés.

— Nem is tekintjük véglegesnek. Nem tudtuk megmondani ezt a feladványt rövid, értelmes elnevezésben összehozni mindent, ami színházszertű. Ha valaki sikerrel oldja meg ezt a feladványt, azt örökösi, tiszteletbeli tagunknak tekintjük hálából. Más eszközünk egyelőre úgy sincs.

N. András László

ÜZLETET AJÁNLUNK!

Fiatal, gyorslábú rikkancsokat keresünk, akik részt vennének a 424 terjesztésében.

Száz eladott példány után akár ötszáz forintot is zsebre tehetsz!

Állandó kereseti lehetőség, stabil zsebpénz. Érdeklődés, jelentkezés:

a 114-0840/21-74-es telefonszámon, illetve a CHARTA Kft, 1145 Budapest, Amerikal út 96. levélcímen.

Charta Gyorsfutár Szolgálat